

บทที่ 3

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

3.1 ประวัติและความเป็นมา

ฮีตไปป์(Heat Pipes) เป็นอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนชนิดหนึ่งที่ได้มีการคิดค้นในปี ค.ศ. 1942 โดย R.S. Gaugler แห่งบริษัท General Motor Corporation เมือง Ohio ในประเทศสหรัฐอเมริกา และได้ทำการจดสิทธิบัตรในปี ค.ศ. 1944 ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสร้างฮีตไปป์ในขณะนั้นก็เพื่อใช้ดูดซับความร้อนออกจากระบบทำความเย็น

3.2 การทำงานของฮีตไปป์

ฮีตไปป์จะประกอบด้วยส่วนต่างดังนี้

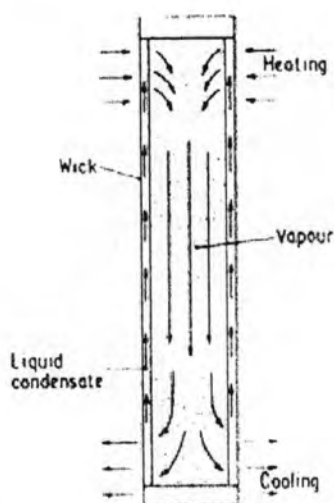
1. เปลือกท่อหรือที่เรียกว่าคอนเทนเนอร์ ซึ่งมีลักษณะเป็นท่อปลายปิดทั้ง 2 ข้าง ทำหน้าที่เป็นเปลือกหุ้มส่วนต่างๆ ของฮีตไปป์ไว้ให้เป็นระบบปิด
2. ตัวนำพาของเหลวหรือที่เรียกว่าวิกจะมีลักษณะที่สามารถให้ของเหลวไหลผ่านได้ โดยจะทำหน้าที่สร้างแรงคาปิลลารี เพื่อลำเลียงให้ของเหลวไหลผ่าน
3. ของไหลที่บรรจุอยู่ภายในท่อหรือที่เรียกว่า ของไหลใช้งาน ทำหน้าที่ไหลหมุนเวียนภายในเปลือกท่อและเป็นตัวนำพาความร้อนไปตามแนวท่อ

ในการทำงานของฮีตไปป์ ดังแสดงในรูปที่ 3.1 โดย ฮีตไปป์จะได้รับความร้อนในส่วนที่เรียกว่า แหล่งให้ความร้อน โดยความร้อนจะถูกถ่ายเทผ่านผนังท่อไปสัมผัสกับของไหลในวิก ซึ่งมีสภาพเป็นของเหลว เมื่อของไหลได้รับความร้อนจะเปลี่ยนสภาพจากของเหลวเป็นไอ ของไหลในสภาพไอจะไหลไปที่ส่วนฮีตซิงค์ ไอที่ส่วนฮีตซิงค์จะถ่ายเทความร้อนไปที่ผนังท่อและถ่ายเทความร้อนออกจากฮีตไปป์ไอที่ได้ถ่ายเทความร้อนออกไปจะเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลวเกาะที่วิกของไหล ในสถานะของเหลวนี้จะไหลไปตามวิกด้วยแรงคาปิลลารี โดยจะไหลไปยังส่วนของแหล่งให้ความร้อน เพื่อไปรับความร้อนจากแหล่งให้ความร้อนมาถ่ายเทที่ฮีตซิงค์ และเป็นวัฏจักรการถ่ายเทความร้อนเช่นนี้เรื่อยไป ขอบเขตความสามารถในการถ่ายเทความร้อนของฮีตไปป์ จะถูกจำกัดด้วยขอบเขต 4 อย่าง

คือ กاپิลารีลิมิต, โชนิกลิมิต, เอนเทรนเมนต์ลิมิต และ บอริง ลิมิต ดังในรูปที่ 3.2

ฮีตไปป์ที่นิยมใช้กันสามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. ฮีตไปป์แบบมีวิก
2. ฮีตไปป์แบบไม่มีวิก

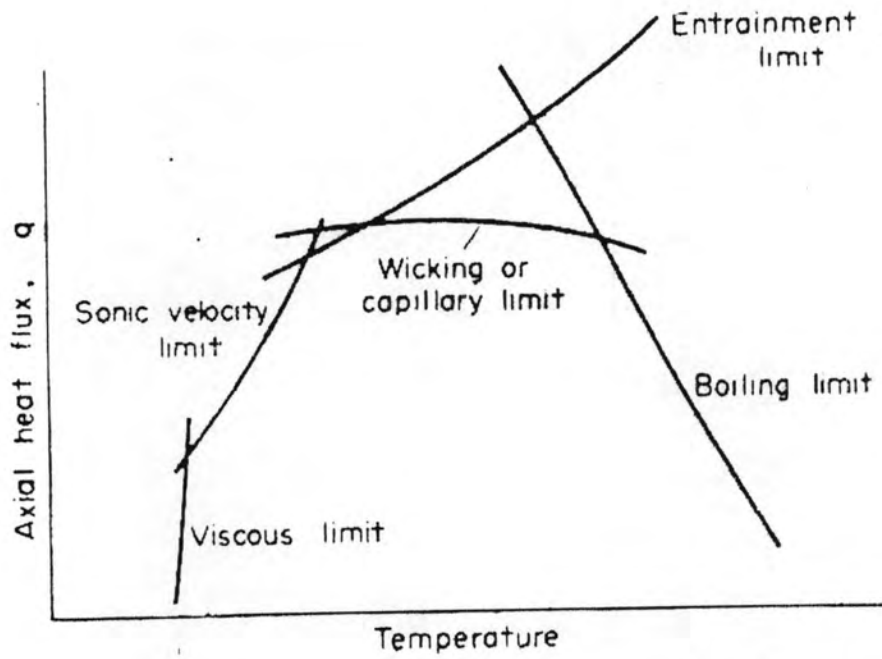

รูปที่ 3.1 การทำงานของฮีตไปป์ (Dunn, 1978)

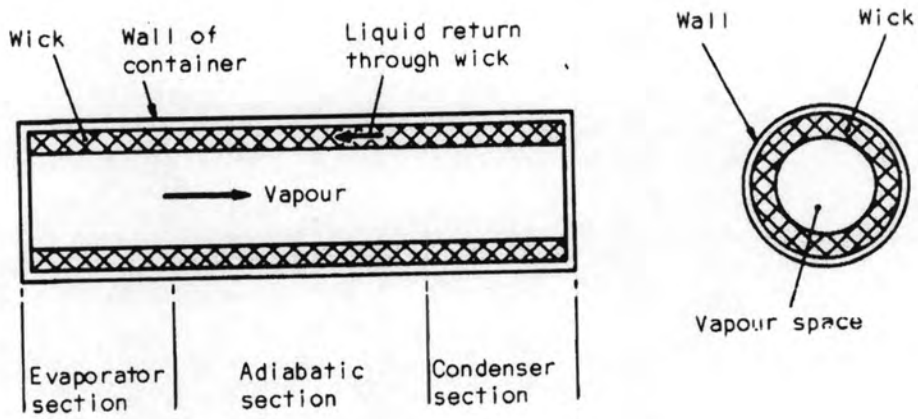
ฮีตไปป์แบบมีวิก

ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญ 3 ส่วนคือ ตัวท่อ โครงสร้างวิก, และของไหลใช้งาน การทำงานของฮีตไปป์ จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนของอีวาพอเรเตอร์ (evaporator section), ส่วนที่ไม่มีการถ่ายเทความร้อน (adiabatic section), และส่วนคอนเดนเซอร์ (condenser section)

หลักการทำงานคือเมื่อส่วนของอีวาพอเรเตอร์ (evaporator section) ได้รับความร้อนจะทำให้ของไหลใช้งานเกิดการระเหยตัวกลายเป็นไอแล้วไหลไปสู่ส่วนคอนเดนเซอร์ (condenser section) จากนั้นของไหลใช้งานจะทำการคายความร้อนแล้วกลั่นตัวกลายเป็นของเหลวไหลไปตามวิก (wick) กลับไปที่ส่วนของอีวาพอเรเตอร์ใหม่ ของไหลใช้งานไหลจากส่วนคอนเดนเซอร์มาสู่ส่วนอีวาพอเรเตอร์ได้โดยอาศัยแรงทางคาพิลารี (capillary action) รูปที่ 3.3 ได้แสดงโครงสร้างของ heat pipe แบบมีวิก

รูปที่ 3.2 ขอบเขตความสามารถในการถ่ายเทความร้อนของฮีตไปป์ (Dunn,1978)

รูปที่ 3.3 โครงสร้างของ heat pipe แบบมีวีก (Chi,1976)

3.2.2 ฮีตไปป์แบบไม่มีวิก

ประกอบด้วยส่วนที่สำคัญคือ ตัวท่อซึ่งภายในบรรจุด้วยของไหลใช้งานการทำงานของ ฮีตไปป์นี้ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนเหมือนเช่นฮีตไปป์แบบมีวิกคือ มีส่วนของอีวาพอเรเตอร์ (evaporator section), ส่วนที่ไม่มีถ่ายเทความร้อน (adiabatic section), และส่วนคอนเดนเซอร์ (condenser section)

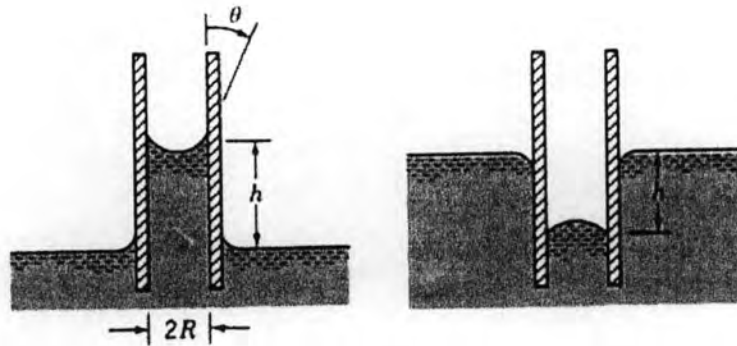
หลักการการทำงานคือเมื่อส่วนของอีวาพอเรเตอร์ (evaporator section) ได้รับความร้อนจะทำให้ของไหลใช้งานเกิดการระเหยตัวกลายเป็นไอแล้วไหลไปสู่ส่วนคอนเดนเซอร์ (condenser section) จากนั้นของไหลใช้งานจะคายความร้อนแล้วกลั่นตัวกลายเป็นของเหลวไหลกลับไปที่ส่วนของอีวาพอเรเตอร์ใหม่ ซึ่งของไหลใช้งานไหลจากส่วนคอนเดนเซอร์มาสู่ส่วนอีวาพอเรเตอร์ได้โดยอาศัยแรงโน้มถ่วง (gravity)

จะเห็นว่าฮีตไปป์ทั้ง 2 แบบจะมีหลักการการทำงานคล้ายกัน ซึ่งจะต่างกันตรงที่การไหลกลับของของไหลใช้งานจากคอนเดนเซอร์มาสู่อีวาพอเรเตอร์ โดยแบบแรกของไหลจะไหลกลับมาตามวิกโดยอาศัยแรงทางคาพิลารี ส่วนแบบที่สองของไหลจะไหลกลับมาโดยแรงโน้มถ่วงโดยไม่ต้องใช้วิก สำหรับงานวิจัยนี้ แฝงรับแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์ที่นำมาใช้ทดสอบจะเป็นฮีตไปป์แบบไม่มีวิก

3.3 คาพิลลารี (capillary effect)

จากโครงสร้างการทำงานของฮีตไปป์แบบมีวิกซึ่งต้องอาศัยแรงทางคาพิลารี (Capillary Action) เพื่อช่วยในการไหลกลับของไหลใช้งานจากคอนเดนเซอร์ (condenser) กลับมาสู่อีวาพอเรเตอร์ (evaporator) สามารถอธิบายหลักการของคาพิลลารีได้ดังนี้

คาพิลลารี (Capillary Effect) เป็นปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากผลของความตึงผิวและผลของค่าสัมพันธของการยึดติดกับผิวของแข็งต่อการยึดเหนี่ยวของของเหลวที่เกิดขึ้น ด้วยผลของคาพิลลารีดังกล่าวจะทำให้เกิดการสูงขึ้นหรือต่ำลงของระดับของเหลวในหลอดครุเล็ก (capillary tube) จากระดับของของเหลวภายในหลอด ถ้าแรงยึดติดกับผิวหลอดแก้วมากกว่าแรงยึดเหนี่ยวของของเหลวภายในหลอดแก้วระดับของของเหลวในหลอดแก้วจะสูงขึ้นแต่ถ้าแรงยึดติดกับผิวหลอดแก้วน้อยกว่าแรงยึดเหนี่ยวของของเหลวภายในหลอดแก้ว ระดับของของเหลวในหลอดแก้วจะต่ำลง ปรากฏการณ์คาพิลลารีได้แสดงในรูปที่ 3.4

รูปที่ 3.4 ปรากฏการณ์คาพิลารี (capillary effect)

3.4 คุณสมบัติของฮีตไปป์

ฮีตไปป์ มีสมรรถนะการถ่ายเทความร้อนที่ดีมาก ลักษณะเด่นของ ฮีตไปป์ มีดังนี้

1. สภาพการนำความร้อน (thermal conductivity) มีค่าสูงมาก
2. ฟลักซ์ความร้อน (heat flux) สูง
3. อุณหภูมิผิวมีความสม่ำเสมอ เนื่องจากในระหว่างที่ทำงาน อุณหภูมิของช่วงการควบแน่นของฮีตไปป์จะเท่ากัน ถ้าหากว่าที่จุดใดจุดหนึ่งมีอุณหภูมิต่ำลงที่บริเวณนั้นจะเกิดการควบแน่นของไอเพิ่มขึ้น ทำให้อุณหภูมียังคงเท่ากันตลอดได้
4. การตอบสนองเชิงความร้อน (thermal response) ดี เนื่องจากการถ่ายเทความร้อนเกิดขึ้นในรูปของความร้อนแฝง การตอบสนองเชิงความร้อนจึงทำได้ดี และสามารถรับการเปลี่ยนแปลงของแหล่งความร้อนได้เร็ว
5. สามารถแยกช่วงรับความร้อนและช่วงคายความร้อนให้ออกห่างจากกันได้ เนื่องจากฮีตไปป์สามารถถ่ายเทความร้อนปริมาณสูงไปได้ไกลๆ ดังนั้นจึงมีความสามารถในการถ่ายเทความร้อนออกจากตำแหน่งที่ดึงความร้อนได้ยากเช่น ในที่แคบๆ ได้ดี
6. โครงสร้างไม่ซับซ้อน น้ำหนักเบา และรูปร่างกะทัดรัด
7. ไม่ต้องทำการบำรุงรักษา และไม่มีเสียงดัง
8. สามารถทำงานได้ในที่ไร้แรงโน้มถ่วงเช่นในยานอวกาศและ ดาวเทียมเป็นต้น

3.5 ขีดจำกัดคาพิลลารี

การไหลเวียนของของไหลในฮีตไปป์ในสภาวะสมดุลจะเกิดขึ้นได้เมื่อเกิดสมดุลความดันดังสมการ (3.1) โดยความดันที่พยายามทำให้เกิดการไหลเวียนคือ ความดันคาพิลลารีแต่ก็จะมีตัวมาต้านการไหลเวียนได้แก่ pressure drop ต่างๆ และแรงโน้มถ่วง ซึ่ง คาพิลลารีลิมิต จะเป็นขอบเขตความดันคาพิลลารี ที่ทำให้ของไหลในฮีตไปป์สามารถไหลเวียนได้ ดังในรูปที่ 3.5 และรูปที่ 3.6 แสดงการกระจายความดันของไอและของเหลวภายในฮีตไปป์สมการ 3.1 เป็นสมการเมื่อ heat pipe อยู่ในแนวระดับ

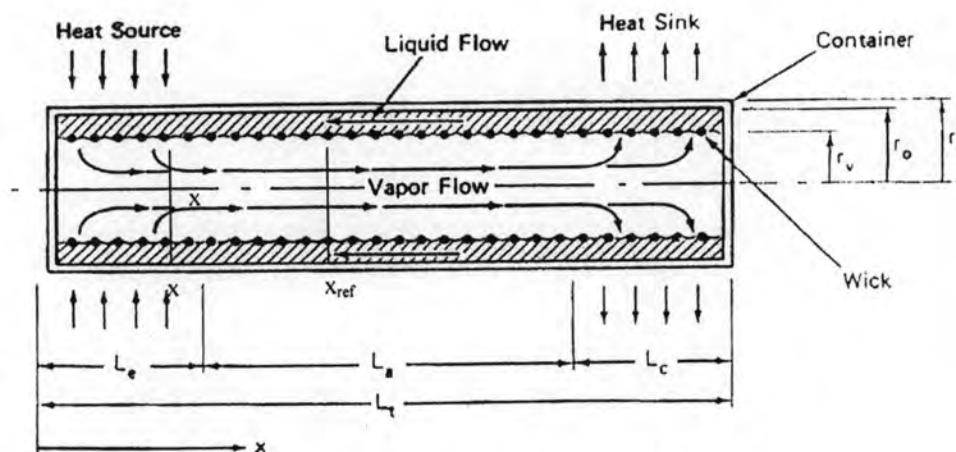
$$P_c(x) = P_c(x_{ref}) + \Delta P_v(x - x_{ref}) + P_l(x_{ref} - x) \quad (3.1)$$

เมื่อ $P_c(x)$ = ค่า capillary pressure ที่ตำแหน่ง x

$$= P_v(x) - P_l(x)$$

$P_c(x_{ref})$ = ค่า capillary pressure ที่ตำแหน่ง x_{ref}

$$= P_v(x_{ref}) - P_l(x_{ref})$$

รูปที่ 3.5 การไหลเวียนของของไหลใช้งานภายในฮีตไปป์

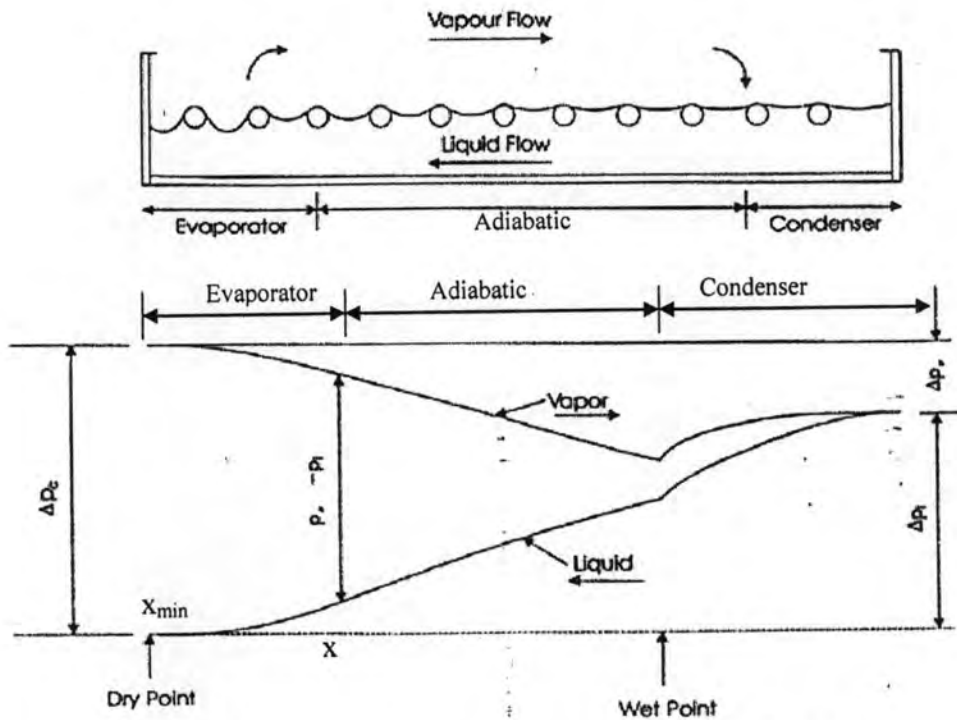
$\Delta P_v(x - x_{ref})$ = vapor pressure drop ในการไหลจาก x ไปที่ x_{ref}

$$= P_v(x) - P_v(x_{ref})$$

$\Delta P_l(x_{ref} - x)$ = liquid pressure drop ในการไหลจาก x_{ref} ไปที่ x

กำหนดให้ x_{ref} เป็น x_{min} ซึ่งเป็นจุดที่มีความดันคาปิลารี มีค่าน้อยที่สุดซึ่งเท่ากับศูนย์ สมการที่ (3.1) จะสามารถเขียนใหม่ได้เป็นสมการที่ (3.2) ดังนี้

$$P_c(x) = P_v(x - x_{min}) + P_l(x_{min} - x) \quad (3.2)$$

รูปที่ 3.6 การกระจายความดันของไอและของเหลวภายในฮีตไปป์

3.6 ความดันสูงสุดของคาปิลารี

จากสมการของ Laplace and Young equation (Chi, 1976) จะได้สมการที่ (3.3)

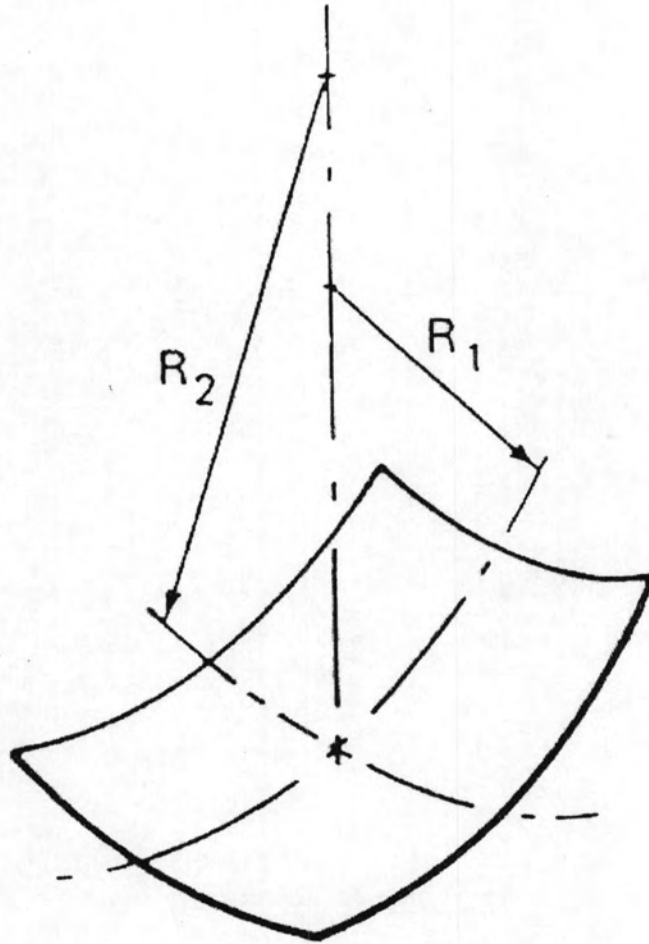
$$P_c = \sigma \left(\frac{1}{R_1} + \frac{1}{R_2} \right) \quad (3.3)$$

เมื่อค่า R_1 และ R_2 เป็นรัศมีความโค้งของของเหลวดังรูปที่ 3.5 ค่าที่สนใจจะเป็นค่าความดันคาปิลารีที่มากที่สุด (P_{cm}) ซึ่งจะมีค่าเท่ากับในสมการที่ (3.4)

$$P_{cm} = \frac{2\sigma}{r_c} \quad (3.4)$$

เมื่อ r_c เป็นค่า effective capillary radius ซึ่งค่า $2/r_c$ เป็นค่าที่มากที่สุดที่เป็นไปได้ของ $1/R_1 - 1/R_2$

รูปที่ 3.7 แสดงรูปรอยต่อผิวระหว่างส่วนที่เป็นของเหลวกับเป็นไอ

รูป 3.7 รูปร่างของรอยต่อผิวระหว่างส่วนที่เป็นของเหลวกับเป็นไอ

ตารางที่ 3.1 ค่า effective capillary radius ของวิกแบบต่าง ๆ

Wick structures r_c Expressions

Wick structure	r_c expression	
Circular cylinder	$r_c = r$	
Rectangular groove	$r_c = w$	$w =$ groove width
Triangular groove	$r_c = w/\cos \beta$	$w =$ groove width $\beta =$ half include angle
Parallel wires	$r_c = w$	$w =$ wire spacing
Wire screen	$r_c = (w+d)/2$	$w =$ wire spacing $d =$ wire diameter
Packed sphere	$r_c = 0.41r_s$	$r_s =$ sphere radius

3.7 Liquid pressure drop

ค่า Pressure drop ของของเหลวในวิก สามารถหาได้จากสมการที่ (3.5)(Chi,1976) และ (3.6)

$$\Delta P_l(x_{\min} - x) = \Delta P_l(x_{\min}) - \Delta P_l(x) = - \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_l dx}{dx} \quad (3.5)$$

$$\frac{dP_l}{dx} = - \frac{2\tau_l}{r_{h,l}} \pm \rho_l g \sin \psi \quad (3.6)$$

เมื่อ $\tau_l =$ frictional stress คือที่ตำแหน่งระหว่างผิวของแข็งกับของเหลว

$r_{h,l} =$ hydraulic radius มีค่าเท่ากับสองเท่าของพื้นที่หน้าตัดหารด้วย ค่า Wetted

$$\text{perimeter} = 2A_l/C_l$$

$\psi =$ มุมของฮีตไปป์ที่วัดจากแนวนอน

$\rho_l =$ ค่าความหนาแน่นของของเหลว

ค่า Reynolds number (Re_l) และค่า Drag coefficient (f_l) สามารถแสดงได้ดังสมการ (3.7)

$$Re_l = \frac{2r_{h,l}\rho_l V_l}{\mu_l}, \quad f_l = \frac{2\tau_l}{\rho_l v_l^2} \quad (3.7)$$

เมื่อ $\mu_l =$ เป็นค่าความหนืดของของเหลว

ค่าความเร็วของของเหลว V_l จะสัมพันธ์กับค่า local axial heat Q ดังสมการที่ (3.8)

$$V_l = \frac{Q}{\varepsilon A_w \rho_l \lambda} \quad (3.8)$$

เมื่อ λ = ค่าความร้อนจำเพาะของการกลายเป็นไอ

A_w = พื้นที่หน้าตัดของวิก

ε = ค่าความพรุนของวิก

จากสมการ (3.7) และ (3.8) สามารถเขียนสมการ (3.6) ได้เป็น

$$\frac{dP_l}{dx} = -\frac{f_l Re_l \mu_l}{2\varepsilon A_w r_{h,l}^2 \lambda \rho_l} Q \pm \rho_l g \sin \psi \quad (3.9)$$

$$\frac{dP_l}{dx} = -F_l Q \pm \rho_l g \sin \psi \quad (3.10)$$

$$\text{เมื่อ } F_l = \frac{\mu_l}{KA_w \lambda \rho_l} \text{ และ } K = \frac{2\varepsilon r_{h,l}^2}{(f_l Re_l)} \quad (3.11)$$

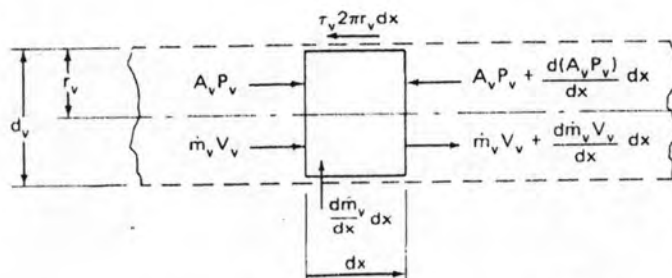
ค่า K เป็น ค่า permeability ของวิก ตารางที่ 3.2 ได้แสดงค่า permeability ของวิกแบบต่าง ๆ

3.8 Vapor pressure drop

ค่า Pressure drop ของไอในเส้นทางการไหลของไอในฮีตไปป์ สามารถหาได้จากสมการ (3.12), (3.13), (3.14), (3.15), (3.16), (Chi, 1976)

$$\Delta P_v(x - x_{\min}) = P_v(x) - P_v(x_{\min}) = \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_v}{dx} dx \quad (3.12)$$

การวิเคราะห์เริ่มจากก๊าซใน Control volume พื้นที่หน้าตัด A_v ความกว้าง dx mass flux ต่อ 1 หน่วย ความกว้าง ที่ liquid vapor interface $d\dot{m}_v/dx$ ดังแสดงในรูปที่ 3.8 จะได้ค่า $\frac{dP_v}{dx}$ เป็น

รูปที่ 3.8 control volume ของการไหลของก๊าซ

$$\frac{dP_v}{dx} = \frac{-(f_v \text{Re}_v)\mu_v m_v}{2A_v r_{h,v}^2 \rho_v} - \beta \frac{2m_v}{A_v^2 \rho_v} \frac{dm_v}{dx} \quad (3.13)$$

f_v คือ frictional drag coefficient β นิยามตามสมการ

$$\beta = \frac{\rho_v^2 A_v}{m_v^2} \int_{A_v} V_v^2 dA \quad (3.14)$$

Vapor mass flux m_v จะเกี่ยวข้องกับ axial heat flux ที่จุด x เดียวกัน $m_v = Q/\lambda$ สามารถเขียนได้ดังสมการ (3.15)

$$\frac{dP_v}{dx} = -F_v Q - D_v \frac{dQ^2}{dx} \quad (3.15)$$

เมื่อ

$$F_v = \frac{(f_v \text{Re}_v)\mu_v}{2r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda} \text{ และ } D_v = \frac{\beta}{A_v^2 \rho_v \lambda} \quad (3.16)$$

$$\text{Re}_v = \frac{2r_{h,v} Q}{A_v \mu_v \lambda} \text{ และ } \beta = \frac{\rho_v^2 A_v}{m_v^2} \int_{A_v} V_v^2 dA \quad (3.17)$$

เมื่อค่า $\text{Re}_v \leq 2300$ และ $\leq M_v 0.2$ จะถือว่าไอมีการไหลแบบลามินาร์ และไม่อัดตัว จะได้

ค่า $f_v \text{Re}_v = 16$ และ $C = 1$ สำหรับการไหลของไอในท่อกลม

$\beta = 1.25$ สำหรับการไหลผ่านท่อวงแหวนที่มีอัตราส่วนรัศมีเข้าใกล้ 1

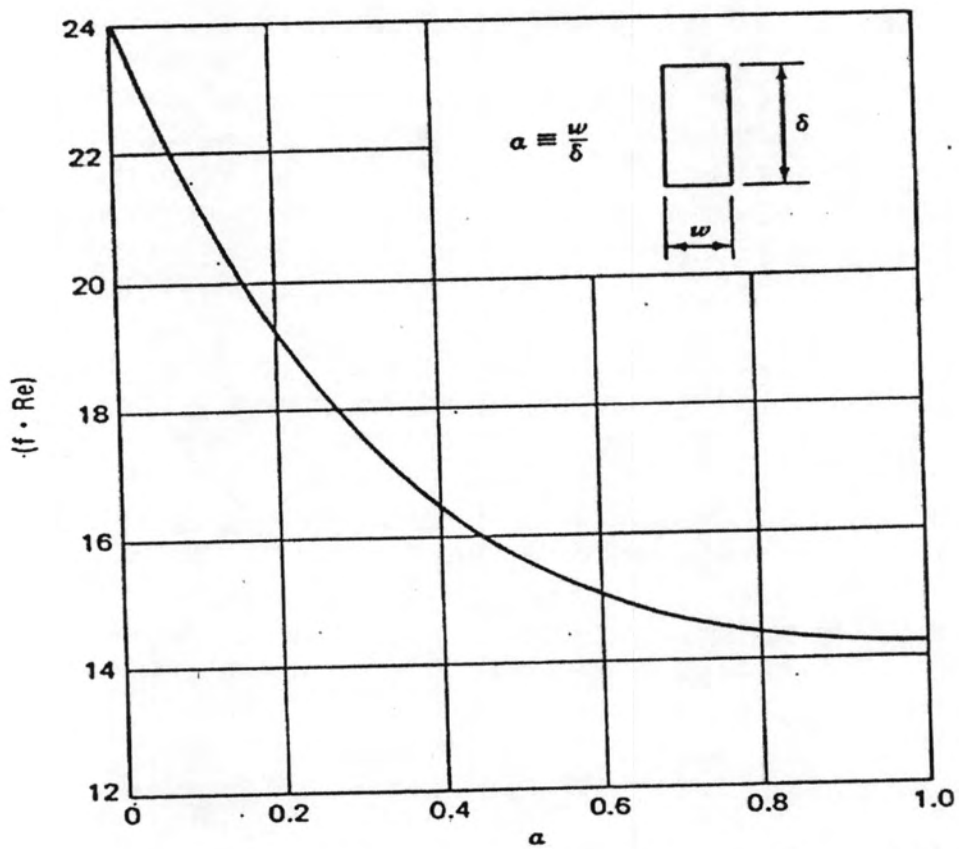
$= 1.33$ สำหรับการไหลในท่อกลม

$= 1.44$ สำหรับการไหลในท่อสี่เหลี่ยม

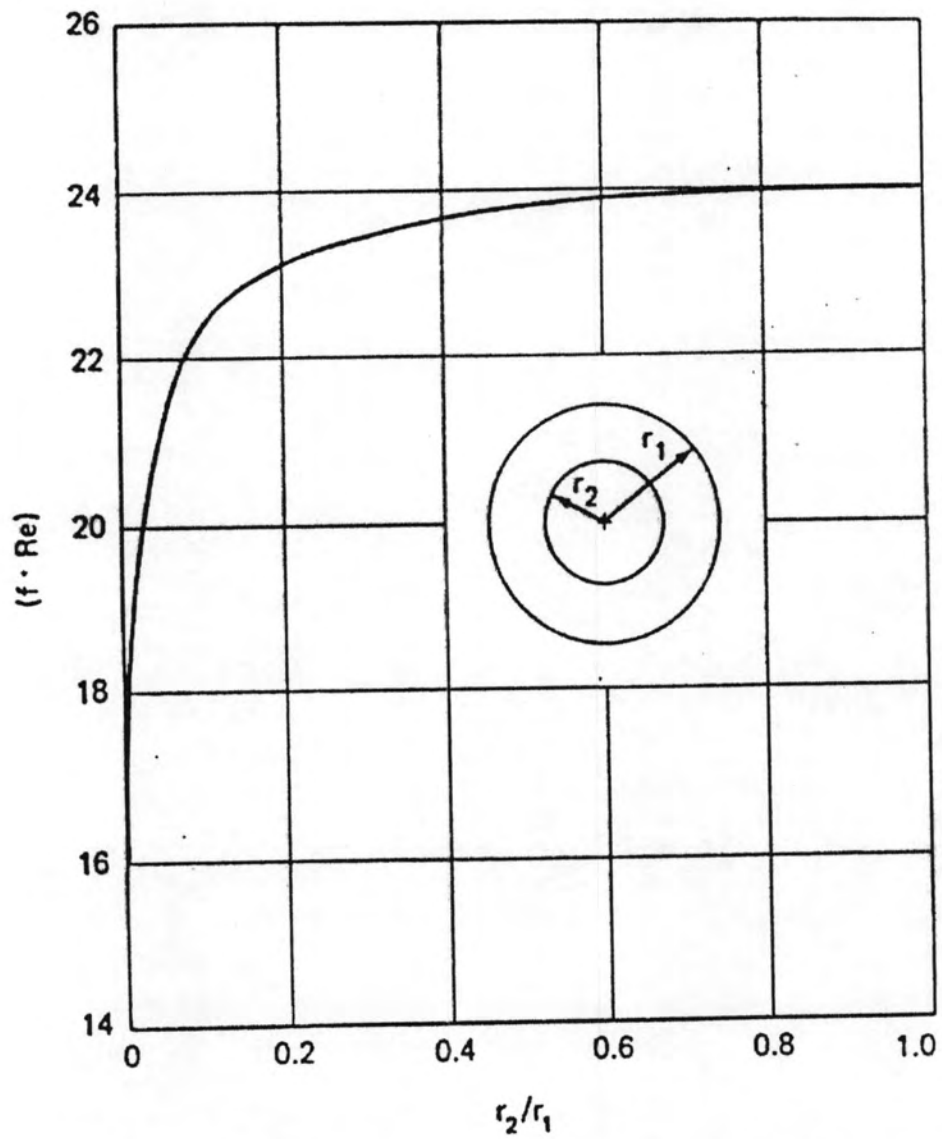
ตารางที่ 3.2 ค่า Permeability ของวิกแบบต่างๆ

Wick structures	K Expressions	
Circular artery	$K = \frac{r^2}{8}$	
		$e = \text{porosity} = \frac{w}{s}$ $s = \text{groove pitch}$
Open rectangular grooves	$K = \frac{2\epsilon r_{h,l}^2}{(f_l Re_l)}$	$r_{h,l} = \frac{2w\delta}{w + 2\delta}$ $w = \text{groove width}$ $\delta = \text{groove depth}$
Circular annular wick	$K = \frac{2r_{h,l}^2}{(f_l Re_l)}$	$r_{h,l} = r_1 - r_2$ $(f_l Re_l)$ from Fig. 2-5 $d = \text{wire diameter}$
Wrapped screen wick	$K = \frac{d^2 \epsilon^3}{122(1 - \epsilon)^2}$	$\epsilon = 1 - \frac{1.05\pi Nd}{4}$ $N = \text{mesh number}$
Packed sphere	$K = \frac{r_s^2 \epsilon^3}{37.5(1 - \epsilon)^2}$	$r_s = \text{sphere radius}$ $\epsilon = \text{porosity (value depends on packing mode)}$

รูปที่ 3.9 ได้แสดงค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานสำหรับการไหลแบบลามิน่าในท่อสี่เหลี่ยม

รูป 3.9 ค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานสำหรับการไหลแบบลามิน่าในท่อสี่เหลี่ยม

รูปที่ 3.10 ค่าสัมประสิทธิ์ความเสียดทานสำหรับกรไหลแบบลามิน่าในท่อวงแหวน

ตารางที่ 3.3 ค่า Vapor Frictional Coefficient F_v และ Dynamic Coefficient D_v

Flow conditions	F_v^a	D_v^a
$Re_v \leq 2300$ $M_v \leq 0.2$	$\frac{8\mu_v}{r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda}$	$\frac{1.33}{A_v^2 \rho_v \lambda^2}$
$Re_v \leq 2300$ $M_v > 0.2$	$\left(\frac{8\mu_v}{r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda}\right) \left(1 + \frac{\gamma_v - 1}{2} M_v^2\right)^{-1/2}$	$\frac{1.33}{A_v^2 \rho_v \lambda^2}$
$Re_v > 2300$ $M_v \leq 0.2$	$\left(\frac{0.019\mu_v}{A_v r_{h,v}^2 \rho_v \lambda}\right) \left(\frac{2r_{h,v} Q}{A_v \lambda \mu_v}\right)^{3/4}$	$\frac{1}{A_v^2 \rho_v \lambda^2}$
$Re_v > 2300$ $M_v > 0.2$	$\left(\frac{0.019\mu_v}{A_v r_{h,v}^2 \rho_v \lambda}\right) \left(\frac{2r_{h,v} Q}{A_v \lambda \mu_v}\right)^{3/4} \left(1 + \frac{\gamma_v - 1}{2} M_v^2\right)^{-3/4}$	$\frac{1}{A_v^2 \rho_v \lambda^2}$

^aFor circular vapor core cross section.

3.9 Capillary limitation on heat transport capability

เมื่อพิจารณาความดันคาปิลลารี ตามแนวความยาวของฮีตไปป์ จะเป็นไปตามสมการที่ (3.2)

$$P_c(x) = P_v(x - x_{\min}) + P_l(x_{\min} - x) \quad (3.2)$$

สามารถเขียนใหม่ได้เป็นสมการ (3.16)(Chi, 1976)

$$P_c(x) = \int_{x_{\min}}^x \left(\frac{dP_v}{dx} - \frac{dP_l}{dx}\right) dx \quad (3.18)$$

ค่าความดันคาปิลลารีมากที่สุดที่เป็นไปได้ จะเป็นไปตามสมการที่ (3.4) แต่เมื่อทำงานในที่ที่มีแรงโน้มถ่วงมาเกี่ยวข้องและของเหลวเชื่อมติดกันในแนวเส้นรอบวง ค่าความดันคาปิลลารีมากที่สุดที่เป็นไปได้อาจมีค่าน้อยลง ซึ่งค่าที่น้อยลงนี้เป็นผลมาจากแรงโน้มถ่วงในทิศทางตั้งฉากกับแนวแกนของฮีตไปป์ดังสมการ (3.19)

$$P_{cm} = \frac{2\sigma}{r_c} - \Delta P_1 \quad \text{เมื่อ} \quad \Delta P_1 = \rho_l g d_v \cos \psi \quad (3.19)$$

เมื่อนำสมการ (3.10), (3.15) และ (3.19) มาแทนในสมการ (3.16) จะได้

$$\frac{2\sigma}{r_c} - \Delta P_1 = \int_0^{L_v} (F_v Q - D_v \frac{dQ^2}{dx} + F_l Q + \rho_l g \sin \psi) dx \quad (3.20)$$

พิจารณา

$$\int_0^{L_t} D_v \frac{dQ^2}{dx} dx = \int_0^{L_t} \frac{2\beta Q}{A_v^2 \rho_v \lambda^2} dQ = \frac{\beta}{A_v^2 \rho_v \lambda^2} Q^2 \Big|_0^{L_t} = 0 \quad (3.21)$$

เนื่องจาก Q มีค่าเท่ากับศูนย์ที่ปลายของฮีตไปป์ (ที่ $x=0$ และ $x=L_t$) สมการ (3.20) สามารถเขียนเป็นสมการ 3.19

$$\frac{2\sigma}{r_c} - \Delta P_{\perp} - \rho_l g L_t \sin \psi = \int_0^{L_t} (F_v + F_l) Q dx \quad (3.21)$$

จากรูป 3.11 ได้แสดงการกระจายของค่า Q

กำหนดให้

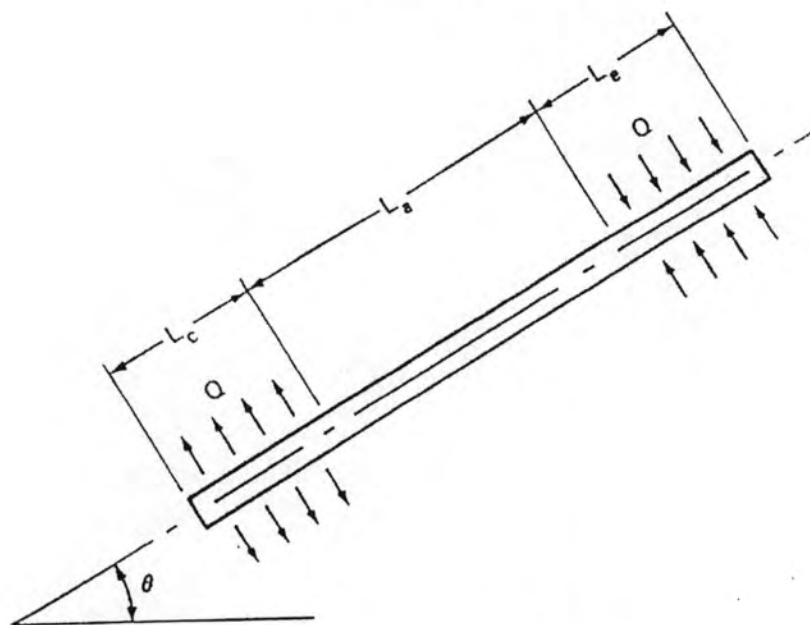
$$(QL)_{c,\max} = \int_0^{L_t} Q dx = \frac{\frac{2\sigma}{r_c} - \Delta P_{\perp} - \rho_l g L_t \sin \psi}{F_l + F_v} \quad (3.22)$$

และ

$$(QL)_{c,\max} = \int_0^{L_t} Q dx = (0.5L_c + L_a + 0.5L_e) \quad (3.23)$$

จะได้

$$Q_{c,\max} = \frac{(QL)_{c,\max}}{0.5L_c + L_a + 0.5L_e} \quad (3.24)$$

รูปที่ 3.11 การกระจายค่า Q

3.10 Entrainment limitation

เมื่อไอและของเหลวเกิดการไหลแบบสวนทางกันในฮีตไปป์ จะเกิดแรงเฉือนที่ผิวสัมผัสของไอกับของเหลว ถ้าไอมีความเร็วที่มากพอจะสามารถพาของเหลวให้หลุดออกจากวิกได้ ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้วิกเกิดการแห้ง และทำให้การไหลเวียนของของไหลในฮีตไปป์เกิดการสะดุดและไม่สามารถทำงาน ซึ่งขอบเขตที่จะทำให้ไอพัดพาของเหลวหลุดจากวิกนี้จะเรียกว่า Entrainment limit จุด entrainment limit คือจุดที่ แรงเฉือนที่ผิว (F_s) มีค่าเท่ากับแรงเกาะที่ผิว (F_i) นั่นซึ่งคือ $F_s/F_i = 1$

$$F_s = K_1 \frac{\rho_v V_v^2 A_s}{2} \quad (3.25)$$

$$F_i = K_2 C_s \sigma \quad (3.26)$$

เมื่อ

C_s = Wetted parameter

K_1, K_2 = เป็นค่าคงที่

A_s = ขนาดครู่ที่ผิวของ Wick

จะได้

$$\frac{K_1 \rho_v V_v^2 A_s}{2 K_2 C_s \sigma} = 1 \quad (3.27)$$

จากข้อมูล Kemmy 1967 และ Wright 1970 นั้นค่า K_1/K_2 เท่ากับ 8 เพราะฉะนั้นสมการ (3.27) เขียนได้เป็น

$$We = \frac{2r_{h,s} \rho_v V_v^2}{\sigma} = 1 \quad (3.28)$$

โดย $r_{h,s}$ คือรัศมีไฮโดรลิกนิยามโดย $r_{h,s} = \frac{2A_s}{C_s}$

ความเร็วของก๊าซของฮีตไปป์จะสัมพันธ์กับ axial heat flux ตามสมการ

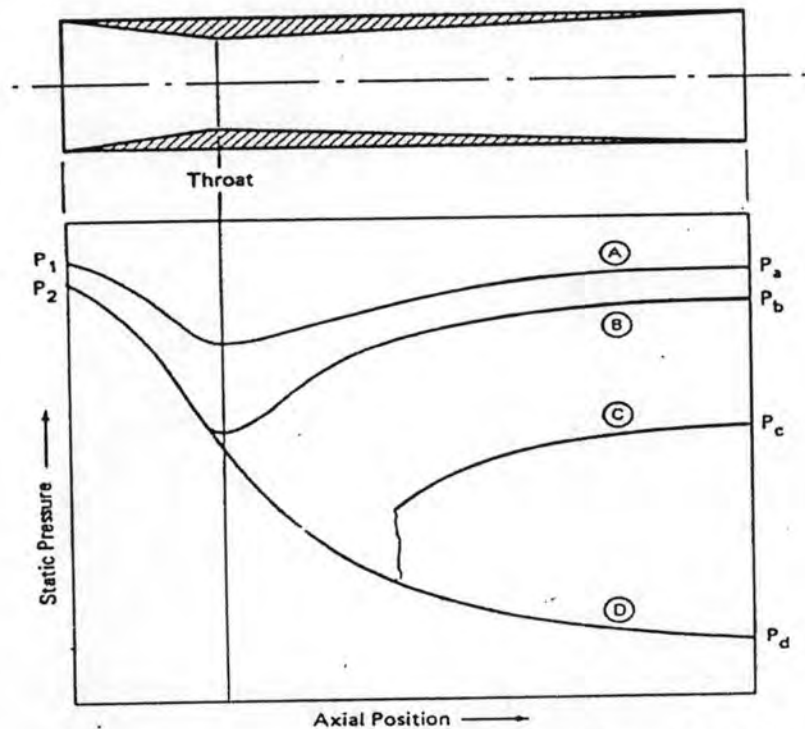
$$V_v = \frac{Q}{A_v \rho_v \lambda}$$

แทนค่า V_v จากสมการลงในสมการ 3.28 จะได้เป็น

$$Q_{e,max} = A_v \lambda \left(\frac{\sigma \rho_v}{2r_{h,s}} \right)^{\frac{1}{2}} \quad (3.29)$$

3.11 Sonic limitation

เมื่อของไหลในสภาพไอไหลไปตามแนวแกนของฮีดไปป์ ซึ่งมีพื้นที่หน้าตัดในการไหล เปลี่ยนไปคล้าย nozzle เนื่องจากความหนาของชั้นของเหลวที่อยู่ภายในวิก ส่วนที่มีพื้นที่หน้าตัดเล็ก จะทำให้ความเร็วของไอมีค่ามากขึ้นและ static pressure มีค่าต่ำลง ดังรูปที่ 3.12 จากรูปในกราฟ A ซึ่งเป็นเส้นกราฟที่ความเร็วของไอมีค่าน้อยกว่าความเร็วเสียง จะเห็นว่า เมื่อผ่านช่วงที่เป็นคอขวด static pressure จะกลับมาใกล้เคียงกับความดันเดิมก่อนผ่านคอขวด เมื่อพิจารณากราฟ B, C และ D จะเห็นว่าเมื่อความเร็วของไอมีความเร็วมากกว่าหรือเท่ากับความเร็วเสียงแล้ว เมื่อผ่านช่วงคอขวดไปแล้ว Static pressure ที่ได้กลับมาจะมีค่าน้อยลงอย่างมาก เมื่อพิจารณาที่อุณหภูมิของผิวท่อฮีดไปป์ ดังรูปที่ 3.13 จะเห็นว่า อุณหภูมิที่ผิวท่อที่ไอมีความเร็วมากกว่าหรือเท่ากับเสียง จะมีค่าอุณหภูมิต่ำลงจากอุณหภูมิที่ตั้งต้นในส่วนของส่วนระเหยมาก ไอซึ่งไหลจากทางออกของส่วนระเหยด้วยความเร็วเสียงหรือเหนือเสียงไปยังส่วนคอนเดนเซอร์ และเปลี่ยนสถานะเป็นของเหลวแล้ว จะไม่สามารถไหลกลับไปยังส่วนระเหยได้ ทำให้ฮีดไปป์ไม่ทำงาน ขอบเขตที่ทำให้ความเร็วของไอมีความเร็วเท่ากับความเร็วเสียงนี้เรียกว่าโซนิคลิมิต

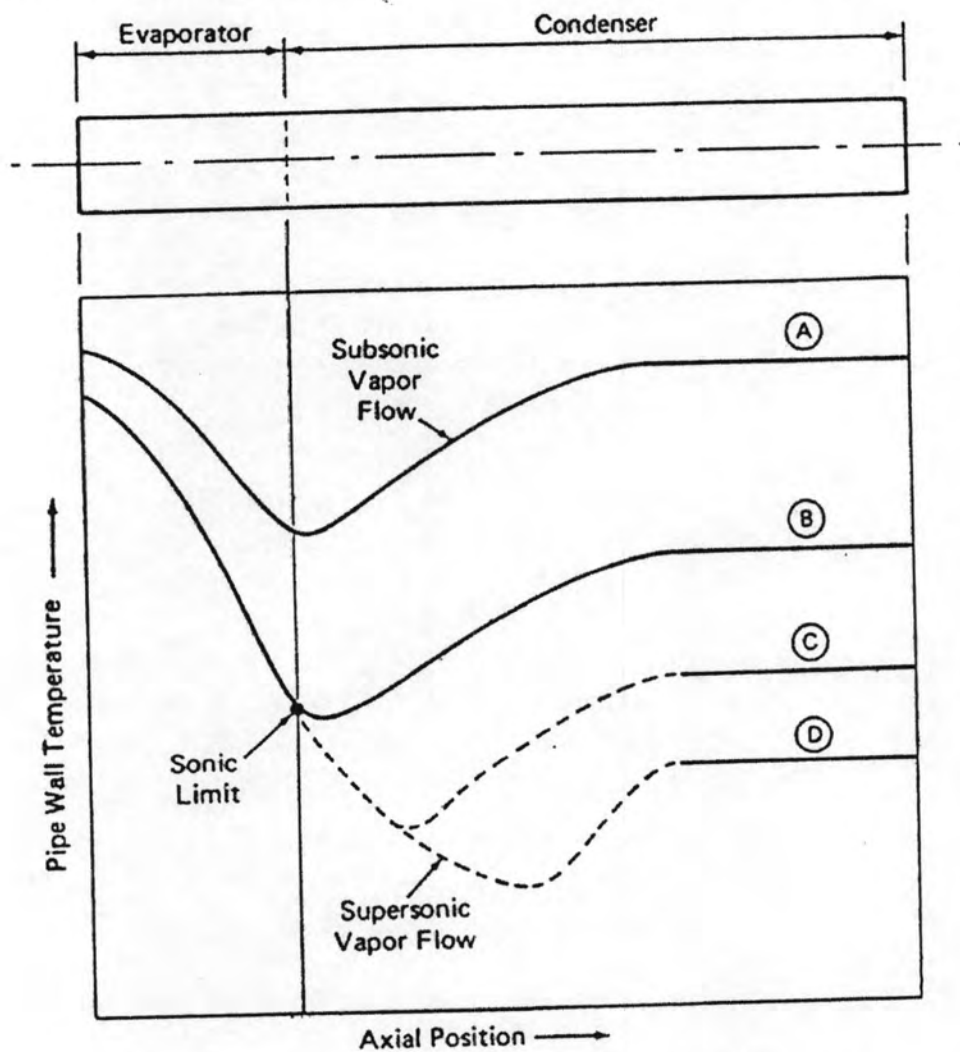
รูปที่ 3.12 Static pressure ใน converging diverging nozzle (Chi, 1976)

ใช้ Ideal gas law มาหาโซนิคลิมิตดังนี้

$$\frac{P_0}{\rho_0 T_0} = \frac{P_v}{\rho_v T_v} \quad (3.30)$$

เมื่อ o แทน stagnation states of vapor และ v แทน static states of vapor

จาก Conservation of energy and momentum โดยไม่คิดผลกระทบจากแรงเสียดทาน จะได้

รูปที่ 3.13 ภาพแสดงการกระจายของอุณหภูมิบนฮีตไปป์ที่ตำแหน่งต่างๆ

เมื่อ o แทน stagnation states of vapor และ v แทน static states of vapor

จาก conservation of energy and momentum โดยไม่คิดผลกระทบจากแรงเสียดทาน จะได้

$$\frac{T_0}{T_v} = 1 + \frac{V_v^2}{2C_p T_v} = 1 + \frac{\gamma_v - 1}{2} M_v^2 \quad (3.31)$$

$$\frac{P_0}{P_v} = 1 + \frac{\rho_v V_v^2}{P_v} = 1 + \gamma_v M_v^2 \quad (3.32)$$

$$m_v = \frac{Q_v}{\lambda A_v} \quad (3.33)$$

เมื่อ

$$\text{Mach number} = \frac{Q}{A_v \rho_v \lambda \sqrt{\gamma_v R_v T_v}} \quad (3.34)$$

γ_v = Vapor specific heat ratio

R_v = Gas constant ของไอ

แทนสมการ (3.31), (3.32) ลงในสมการ (3.27) จะได้

$$\frac{\rho_0}{\rho_v} = \frac{1 + \gamma_v M_v^2}{1 + \frac{\gamma_v - 1}{2} M_v^2} \quad (3.35)$$

แทนสมการ (3.31), (3.35) ลงในสมการ (3.33) โดยกำหนดให้ $M_v = 1$ จะได้

$$Q_{s,\max} = A_v \rho_0 \lambda \left[\frac{\gamma_v R_v T_0}{2(\gamma_v + 1)} \right] \quad (3.36)$$

3.12 ขีดจำกัดการเดือด

ขีดจำกัด (Limitation) ที่กล่าวมาในหัวข้อข้างต้นจะเป็นขีดจำกัดที่เกี่ยวกับการถ่ายเทความร้อนในแนวแกนของฮีตไปป์ แต่สำหรับขีดจำกัดการเดือดจะเป็นขีดจำกัดที่เกี่ยวกับการถ่ายเทความร้อนในแนวรัศมีของฮีตไปป์ในส่วนของส่วนระเหย เมื่อพิจารณาที่ส่วนระเหย จะพบว่าอุณหภูมิที่ผนังจะมีค่าสูงกว่าอุณหภูมิที่วีก ความดันของของเหลวที่ส่วนระเหยจะเท่ากับความดันที่ทำให้เกิดอุณหภูมิที่ผิวสัมผัสระหว่างของเหลวกับไอเป็นจุดเดือด ลดด้วยความดันคาปิลารีที่ผิวสัมผัสระหว่างไอกับของเหลว ซึ่งก็คือความดันของของเหลวจะมีค่าต่ำกว่าความดันที่ผิวระหว่างไอกับของเหลว ทำให้มีโอกาสให้ของเหลวในวิกส่วนที่ติดกับผนังท่อเดือดและกลายเป็นไอ ซึ่งจุดที่ก่อให้เกิดการเดือดของของเหลวที่ผิวผนังท่อเรียกว่าขีดจำกัดการเดือดซึ่งฟองไอที่เกิดที่ผนังท่อกับวีก นี้จะไปขัดขวาง

การไหลของของเหลวใน วิก ได้ การเกิดฟองจะเกิดขึ้นเมื่อเป็นไปตามสมการที่ (3.37) (Chi,1976)

$$\pi r_b^2 (P_{pw} - P_l) = 2\pi r_b \sigma \quad (3.37)$$

เมื่อ r_b = รัศมีของฟอง

σ = Coefficient of surface tension

P_l = ความดันของของเหลว

P_{pw} = ความดันก่อกำเนิดของฟองของวิกกับผนังท่อเป็นจุดเดือด

$$\pi r_b^2 (P_{pw} - P_v + P_c) = 2\pi r_b \sigma, P_l = P_v - P_c \quad (3.38)$$

$$\frac{dP}{dT} = \frac{\lambda \rho_v}{T_v} \quad (3.39)$$

$$P_{pw} - P_v \approx (T_{pw} - T_{wv}) \frac{dP}{dT} \quad (3.40)$$

เมื่อ p_w = ตำแหน่งที่ของเหลวติดกับผนัง

w_v = ตำแหน่งที่ วิก ติดกับไอ

แทนสมการ (3.39) ลงในสมการ (3.40) แล้วนำไปแทนในสมการ (3.38) จะได้

$$T_{pw} - T_{wv} = \frac{T_v}{\lambda \rho_v} \left(\frac{2\sigma}{r_b} - P_c \right) \quad (3.41)$$

ค่า $T_{pw} - T_{wv}$ เป็นอุณหภูมิที่ลดลงเมื่อผ่านวิกที่ส่วนของส่วนระเหยซึ่งสามารถคำนวณได้จากสมการ (3.42)

$$T_{pw} - T_{wv} = \frac{Q \ln(r_i / r_v)}{2\pi L_e k_e} \quad (3.42)$$

เมื่อ r_i = รัศมีในของผนังท่อ

r_v = รัศมีแกนที่ไอบรรจุอยู่

k_e = สัมประสิทธิ์การนำความร้อนของวิกที่มีของเหลวอยู่

แทนสมการ (3.42) ลงในสมการ (3.41) จะได้สมการที่ (3.43) ดังนี้

$$Q_{b,\max} = \frac{2\pi L_e k_e T_v}{\lambda \rho_v \ln(r_i / r_v)} \left(\frac{2\sigma}{r_n} - P_c \right) \quad (3.43)$$

เมื่อ r_n = Nucleation radius ของฟองไอ

ตารางที่ 3.4 ได้แสดงค่าสัมประสิทธิ์การนำความร้อนของวิกที่มีของเหลวอยู่

ตารางที่ 3.4 ค่าสัมประสิทธิ์การนำความร้อนของวิกที่มีช่องเหลวอยู่

Wick structures	k_e Expressions ^a
Wick and liquid in series	$k_e = \frac{k_l k_w}{\epsilon k_w + k_l (1 - \epsilon)}$
Wick and liquid in parallel	$k_e = \epsilon k_l + (1 - \epsilon) k_w$
Wrapped screen	$k_e = \frac{k_l [(k_l + k_w) - (1 - \epsilon)(k_l - k_w)]}{[(k_l + k_w) + (1 - \epsilon)(k_l - k_w)]}$
Packed spheres	$k_e = \frac{k_l [(2k_l + k_w) - 2(1 - \epsilon)(k_l - k_w)]}{[2k_l + k_w + (1 - \epsilon)(k_l - k_w)]}$
Rectangular grooves	$k_e = \frac{(w_f k_l k_w \delta) + w k_l (0.185 w_f k_w + \delta k_l)}{(w + w_f)(0.185 w_f k_f + \delta k_l)}$

^aWhere k_e = effective thermal conductivity
 k_l = liquid thermal conductivity
 k_w = thermal conductivity of wick material
 ϵ = wick porosity
 w_f = groove fin thickness
 w = groove thickness
 δ = groove depth

เนื่องจากโดยทั่วไป P_c จะมีค่าน้อยกว่า P_{cm} อยู่แล้ว ซึ่ง P_{cm} ก็มีค่าน้อยกว่า $2\sigma/r_n$ มาก ดังนั้นจึงสามารถตัดค่า P_c ในสมการ (3.43) ออกได้เนื่องจากมีผลน้อยมาก

3.13 ลักษณะอุณหภูมิของฮีตไปป์

Performance ของฮีตไปป์หาได้โดยการถ่ายเทความร้อนนิยามโดยสมการที่ (3.44)

$$Q = AU_{HP}(T_{p,e} - T_{p,c}) \quad (3.44)$$

เมื่อ Q คืออัตราการถ่ายเทความร้อน $T_{p,c}$ คืออุณหภูมิของท่อพื้นผิวนอกของ evaporator, $T_{p,e}$ คืออุณหภูมิของท่อที่พื้นผิวนอกของส่วน condenser และ U_{HP} คือสัมประสิทธิ์การถ่ายเทความร้อนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของพื้นที่ที่กำหนดไว้ พื้นที่นี้อาจจะเป็นหน้าตัดของฮีตไปป์ พื้นที่ผิวของ evaporator (A_e) คือพื้นที่ผิวของ condenser A_c หรือที่อื่น ๆ โดยธรรมชาตินิยามของ U_{HP} คือ สมการที่ (3.45) ดังนี้

$$AU_{HP} = A_p U_{HP,p} = A_c U_{HP,c} = A_e U_{HP,e} \quad (3.45)$$

สำหรับลักษณะที่สอดคล้องกัน A_p จะถูกเลือกเป็นพื้นที่พื้นฐานและสมการ 3.45 สามารถใช้เพื่อหาค่า U_{HP} ซึ่งใช้เป็นพื้นฐานของพื้นที่อื่น ๆ

การนำความร้อนในผนังฮีตไปป์ อธิบายได้โดยใช้กฎฟูเรียร์ การพาความร้อนโดยก๊าซสามารถอธิบายได้โดยใช้ความสัมพันธ์ Clausius - Clapeyron , อุณหภูมิที่แตกต่างระหว่างก๊าซและของเหลว บริเวณจุดเชื่อมต่อระหว่างก๊าซและของเหลว โดยทั่วไปจะน้อยและสามารถตัดทิ้งได้ กฎฟูเรียร์ของการนำความร้อน การไหลของความร้อน Q คือผลจากอุณหภูมิที่แตกต่าง $(T_1 - T_2)$ ซึ่งสามารถคำนวณโดยใช้สมการดังต่อไปนี้

$$Q = \frac{1}{R}(T_1 - T_2) \quad (3.46)$$

R คือความต้านทานความร้อน ซึ่งนิยามโดย

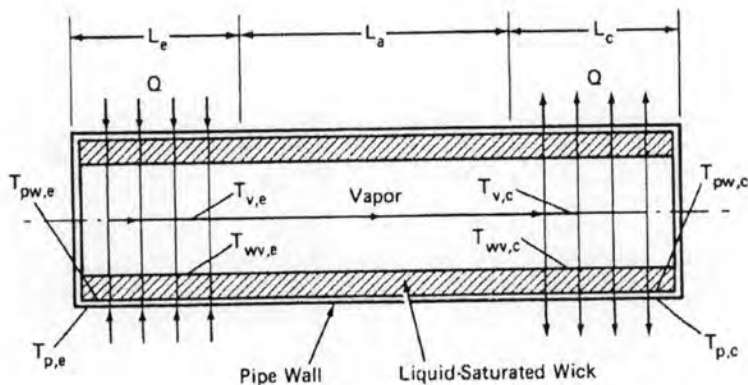
$$\text{สำหรับแผ่นเรียบ} \quad R = \frac{\delta}{kA} \quad (3.47)$$

$$\text{สำหรับผนังทรงกระบอก} \quad R = \frac{\ln(r_2 / r_1)}{2\pi Lk} \quad (3.48)$$

δ คือความหนาของแผ่น k คือ thermal conductivity , A คือพื้นที่ plate , L คือความยาวของท่อทรงกระบอก r_1 และ r_2 คือรัศมีภายในและภายนอกของท่อทรงกระบอก ความสัมพันธ์ Clausius-Clapeyron สัมพันธ์กับอุณหภูมิของก๊าซและความดันสามารถหาได้ตามสมการต่อไปนี้

$$T_1 - T_2 = \frac{T_v(P_1 - P_2)}{\rho_v \lambda} \quad (3.49)$$

การนำไปใช้ของสมการข้างต้นที่แต่ละส่วนของเส้นทางการไหลของความร้อนใน heat pipe โดยทั่ว ๆ ไปได้แสดงใน รูปที่ 3.14

รูปที่ 3.14 เส้นทางการไหลของความร้อนผ่านไปยังฮีตไปป์ (Chi, 1976)

อุณหภูมิผนังท่อของ evaporator :

$$T_{p,e} - T_{pw,e} = \frac{\ln(r_o/r_i)}{2\pi L_e k_p} Q$$

อุณหภูมิวิกที่ evaporator :

$$T_{pw,e} - T_{wv,e} = \frac{\ln(r_i/r_v)}{2\pi L_e k_{e,e}} Q$$

อุณหภูมิช่องก๊าซ :

$$T_{v,e} - T_{v,c} = \frac{T_v(P_{v,e} - P_{v,c})}{\rho_v \lambda Q} Q$$

อุณหภูมิวิกที่ condenser :

$$T_{wv,c} - T_{pw,c} = \frac{\ln(r_i/r_v)}{2\pi L_c k_{e,c}} Q$$

อุณหภูมิผนังท่อที่ condenser

$$T_{pw,c} - T_{p,c} = \frac{\ln(r_o/r_i)}{2\pi L_c k_p} Q$$

เมื่อนำสมการทั้ง 5 รวมกันจะได้สมการที่ 3.47 ดังนี้

$$T_{p,e} - T_{p,c} = Q \left[\frac{\ln(r_o/r_i)}{2\pi L_e k_p} + \frac{\ln(r_i/r_v)}{2\pi L_e k_{e,e}} + \frac{T_v(P_{v,e} - P_{v,c})}{\rho_v \lambda Q} + \frac{\ln(r_i/r_v)}{2\pi L_c k_{e,c}} + \frac{\ln(r_o/r_i)}{2\pi L_c k_p} \right]$$

$$U_{HP,p} = \left[\frac{r_o^2 \ln(r_o/r_i)}{2L_e k_p} + \frac{r_o^2 \ln(r_i/r_v)}{2L_e k_{e,e}} + \frac{\pi r_o^2 T_v (P_{v,e} - P_{v,c})}{\rho_v \lambda Q} + \frac{r_o^2 \ln(r_i/r_v)}{2L_c k_{e,c}} + \frac{r_o^2 \ln(r_o/r_i)}{2L_c k_p} \right]^{-1}$$

นั่นคือ

$$Q = A_p (T_{p,e} - T_{p,c}) \left[\frac{\pi r_o^2 \ln(r_o/r_i)}{2\pi L_e k_p} + \frac{\pi r_o^2 \ln(r_i/r_v)}{2\pi L_e k_{e,e}} + \frac{\pi r_o^2 T_v (P_{v,e} - P_{v,c})}{\rho_v \lambda Q} + \frac{\pi r_o^2 \ln(r_i/r_v)}{2\pi L_c k_{e,c}} + \frac{\pi r_o^2 \ln(r_o/r_i)}{2\pi L_c k_p} \right]^{-1} \quad (3.50)$$

โดย $Q = A_p U_{HP,p} (T_{p,e} - T_{p,c})$

โดยทั่วไป r_o/r_i และ r_i/r_v จะมากกว่า 0.6 เพราะฉะนั้นเขียนได้เป็นสมการที่ (3.51) ดังนี้

$$U_{HP,p} = \left[\frac{r_o t_p}{2L_e k_p} + \frac{r_o^2 t_w}{2L_e r_i k_{e,e}} + \frac{\pi r_o^2 T_v (P_{v,e} - P_{v,c})}{\rho_v \lambda Q} + \frac{r_o^2 t_w}{2L_c r_i k_{e,c}} + \frac{r_o t_p}{2L_c k_p} \right]^{-1} \quad (3.51)$$

ความดันสูญเสียก๊าซ ($P_{v,e} - P_{v,c}$) ในสมการข้างต้นคือผลรวมของความดันสูญเสียของก๊าซเฉลี่ยใน evaporator ความดันสูญเสียก๊าซส่วน adiabatic ของฮีตไปป์ และความดันสูญเสียเฉลี่ยในส่วน condenser ส่วนประกอบของความดันก๊าซสูญเสียเหล่านี้ได้จากการอินทิเกรตสมการ (3.15) โดยเฉพาะ

ในส่วนการไหลของก๊าซจะพิจารณาเป็น laminar และเป็นการไหลแบบอัดไม่ได้ ไม่คิดผลกระทบทางพลศาสตร์และการกระจายตัวของ flux สำหรับความร้อนในส่วน evaporator และ condenser จะเหมือนกัน

$$\Delta P_v \text{ เฉลี่ยที่ส่วน evaporator} = \frac{F_v \int_0^{L_e} \int_0^x Q dt dx}{L_e} = \frac{F_v L_e Q}{6}$$

$$\Delta P_v \text{ ที่ส่วน adiabatic} = F_v L_a Q$$

$$\Delta P_v \text{ เฉลี่ยที่ส่วน condenser} = \frac{F_v L_c Q}{6}$$

เมื่อนำสมการทั้งสามรวมกันจะได้สมการที่ (3.52) และ (3.53) ดังนี้

$$(P_{v,e} - P_{v,c}) = F_v Q \left(\frac{L_e}{6} + L_a + \frac{L_c}{6} \right) \quad (3.52)$$

โดย F_v คือสัมประสิทธิ์ความเสียดทานของก๊าซนิยามโดยสมการ 3.16 (F_v) แทนสมการ 3.52 ใน 3.48 จะได้เป็น

$$U_{HP,p} = \frac{1}{R_{p,e} + R_{w,e} + R_v + R_{w,c} + R_{p,c}} \quad (3.53)$$

โดย $R_{p,e}, R_{w,e}, R_v, R_{w,c}$ และ $R_{p,c}$ เป็นความต้านทานความร้อน (เป็นพื้นฐานของพื้นที่หน้าตัดของท่อ A_p) สำหรับผนังท่อที่ evaporator วิกอิมตัวที่ evaporator นั้นการไหลของก๊าซจาก evaporator ไปยัง condenser คือ

$$R_{p,e} = \frac{r_o t_p}{2L_e k_p}$$

$$R_{w,e} = \frac{r_o^2 t_w}{2L_e r_i k_{e,e}}$$

$$R_v = \frac{\pi r_o^2 F_v \left(\frac{L_e}{6} + L_a + \frac{L_c}{6} \right) T_v}{\rho_v \lambda}$$

$$R_{w,c} = \frac{r_o^2 t_w}{2L_c r_i k_{e,c}}$$

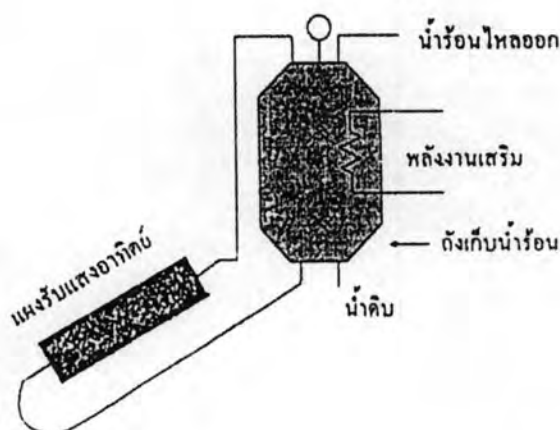
$$R_{p,c} = \frac{r_o t_p}{2L_c k_p}$$

3.14 ระบบผลิตน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์

ระบบผลิตน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์แบ่งตามลักษณะการไหลเวียนของของไหลทำงานที่ผ่านแผงรับแสงอาทิตย์ได้เป็น 2 แบบคือ

3.14.1 แบบไหลเวียนตามธรรมชาติ (thermosyphon system) (รูปที่ 3.15)

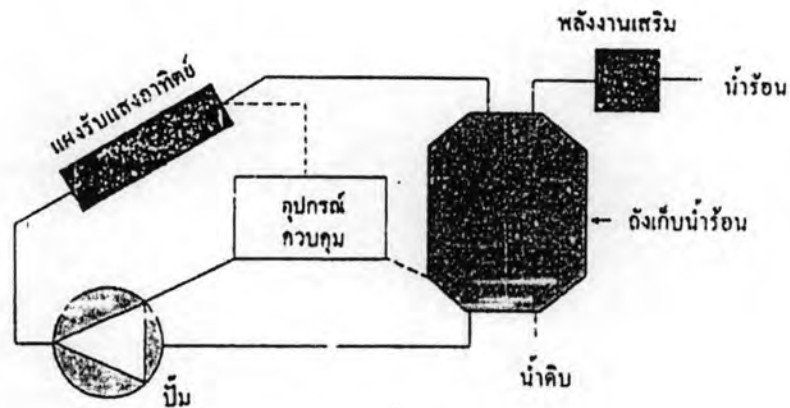
อาศัยปรากฏการณ์เทอร์โมไซฟอนคือการถ่ายเทของน้ำที่มีอุณหภูมิต่างกัน โดยน้ำจากก้นถังซึ่งเป็นน้ำเย็นจะไหลเข้าแผงรับแสงอาทิตย์ทางด้านล่างเพื่อไปรับความร้อนที่แผงรับแสงอาทิตย์และทำให้น้ำร้อนขึ้น ความหนาแน่นจะลดลงจึงลอยขึ้นโดยการแทนที่ของน้ำเย็นจากก้นถัง น้ำร้อนที่ลอยขึ้นจะไหลเข้าถังเก็บน้ำร้อนทางด้านบน เมื่อยังไม่มีการใช้ความร้อน น้ำที่ร้อนกว่าที่ไหลขึ้นมาจากแผงรับแสงอาทิตย์จะแทนที่น้ำด้านบนของถัง ซึ่งถังเก็บน้ำร้อนจะต้องอยู่สูงกว่าแผง

รูปที่ 3.15 ระบบผลิตน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์แบบไหลเวียนตามธรรมชาติ

3.14.2 แบบไหลเวียนตามแรงดัน (Force circulation system) (รูปที่ 3.16)

เป็นเครื่องทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดไหลเวียนด้วยแรงดันจากปั๊มน้ำ โดยใช้ปั๊มน้ำดึงน้ำจากถังเก็บน้ำร้อนไปยังแผงรับแสงอาทิตย์ และมีอุปกรณ์ควบคุมการทำงานของปั๊มน้ำ ซึ่งสั่งงานโดยความแตกต่างของอุณหภูมิน้ำ ซึ่งการทำงานของเครื่องทำน้ำร้อนแบบไหลเวียนตามแรงดันนี้จะช่วยให้ประหยัดขนาดของถังเก็บน้ำร้อนได้มากกว่าแบบไหลเวียนตามธรรมชาติและเหมาะสำหรับการใช้ผลิตน้ำร้อนจำนวนมาก โดยจะมีการใช้อย่างต่อเนื่อง

รูปที่ 3.16 ระบบผลิตน้ำร้อนจากแสงอาทิตย์แบบไหลเวียนตามแรงดัน

3.15 ส่วนประกอบที่สำคัญของระบบทำน้ำร้อนพลังแสงอาทิตย์

3.15.1 แผงรับแสงอาทิตย์ (solar collectors)

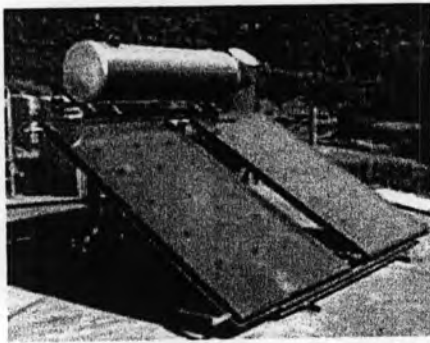
แผงรับแสงอาทิตย์เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เปลี่ยนพลังงานแสงอาทิตย์ที่ตกกระทบให้เป็นพลังงานความร้อนเพื่อนำไปใช้งานแผง รับพลังงานแสงอาทิตย์(solar collector) โดยทั่วไปเป็นแผงรับพลังงานแสงอาทิตย์ชนิดแผ่นราบ (flat plate solar collector) จะมีพื้นที่ดูดกลืนพลังงานแสงอาทิตย์เท่ากับพื้นที่ของแผงรับพลังงานแสงอาทิตย์ ปัจจุบันมีจำหน่ายในท้องตลาด 2 ชนิด (รูปที่ 3.17) คือ ชนิดแผ่นเรียบ (flat plate Collector) และ ชนิดหลอดแก้วสุญญากาศ (evacuum tube collector) ซึ่งชนิดหลอดแก้วสุญญากาศจะดูดซับความร้อนดีกว่าและมีการสูญเสียความร้อนน้อยกว่าแบบแผ่นเรียบ

3.15.2 ถังเก็บความร้อน (thermal storage system)

ถังเก็บความร้อนที่ใช้งานแบ่งได้ 2 ประเภทคือ ถังแบบเปิดและถังแบบปิด ถังแบบเปิดนั้นจะมีความดันภายในถังเท่ากับความดันบรรยากาศโดยใช้ลูกลอยในการควบคุมระดับน้ำในถัง ถังแบบนี้ต้องอยู่บนที่สูงเช่น บนคาบฟ้าของอาคาร ส่วนถังแบบปิดตัวถังจะต้องทนความดันของน้ำในระบบได้และไม่จำเป็นต้องติดตั้งบนที่สูง

3.15.3 ระบบท่อ วาล์ว ป้อน และอุปกรณ์ควบคุม

ระบบท่อ วาล์ว ป้อน และอุปกรณ์ควบคุม มีความสำคัญต่อการทำงานของระบบ โดยระบบท่อน้ำร้อนส่วนใหญ่จะมีการหุ้มฉนวนเพื่อป้องกันการสูญเสียความร้อน มีวาล์วเพื่อควบคุมปริมาณการไหลของน้ำ , บังคับทิศทางการไหลและใช้เปิด-ปิดน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ อุปกรณ์ควบคุมยังเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะทำให้ระบบทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเช่น timer ซึ่งใช้ควบคุมการทำงานของปั๊มเพื่อให้เกิดการตัด-ต่อการทำงานที่เหมาะสม

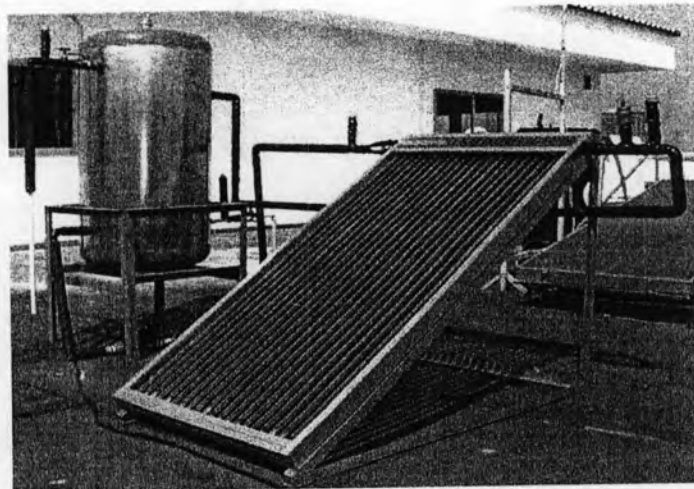
a) ชนิดแผ่นเรียบ

b) ชนิดหลอดแก้วสูญญากาศ

รูปที่ 3.17 แผงรับแสงอาทิตย์ชนิดแผ่นราบ

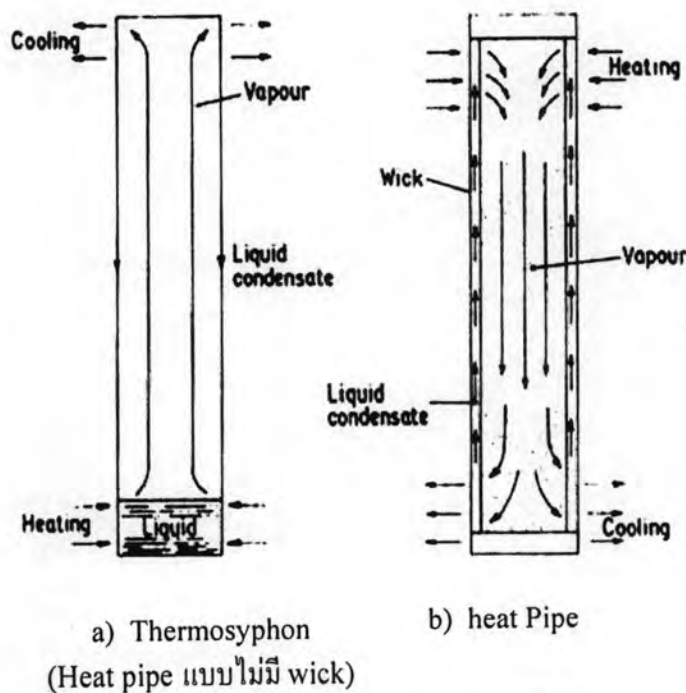
3.16 หลักการทำงานของระบบทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์

รูปที่ 3.18 ระบบทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์แบบ ฮีตไปป์ที่ใช้ในการวิจัย

ระบบทำน้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์ที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยอุปกรณ์สำคัญ 2 ส่วนคือ แผงรับแสงอาทิตย์ และถังเก็บน้ำร้อน โดยใช้แผงรับแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์ (Heat Pipes) ซึ่งฮีตไปป์เป็นอุปกรณ์แลกเปลี่ยนความร้อนชนิดหนึ่งซึ่งมีประสิทธิภาพดีมาก มีอัตราการถ่ายเทความร้อนสูงประกอบไปด้วยส่วนที่สำคัญคือตัวท่อซึ่งทำมาจากทองแดงและภายในท่อจะบรรจุด้วยของไหลใช้งาน (Working Fluids) เช่น ฟร็อน เอทานอล แอมโมเนีย น้ำ เป็นต้น

ฮีตไปป์มีความคล้ายคลึงกับเทอร์โมไซฟอน (Thermosyphon) ดังแสดงในรูปที่ 3.18 ซึ่ง Thermosyphon เป็นหลักการที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนความร้อนแบบ passive โดยใช้การพาความร้อนแบบธรรมชาติ ซึ่งของไหลจะไหลเวียนเป็นวงจรในแนวตั้งโดยไม่จำเป็นต้องใช้พลังงานของ pump

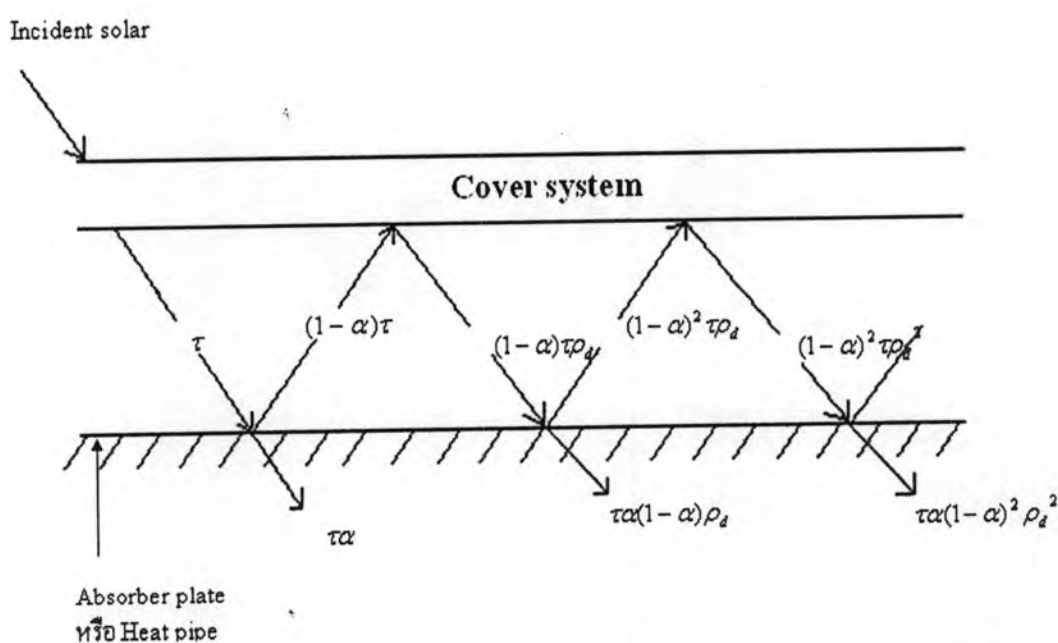

รูปที่ 3.19 การทำงานของ ฮีตไปป์ และ เทอร์โมไซฟอน

รูปที่ 3.19 a) ได้แสดงการทำงานของเทอร์โมไซฟอนคือเมื่อของไหลใช้งานได้รับความร้อนจากด้านล่างของท่อ จะทำให้มีการระเหตว์กลายเป็นไอแล้วไหลขึ้นไปยังท่อด้านบน จากนั้นจะเกิดการแลกเปลี่ยนความร้อน ทำให้ของไหลใช้งานคายความร้อนแล้วกลั่นตัวกลายเป็นของเหลวไหลกลับลงมายังด้านล่างของท่อโดยอาศัยแรงโน้มถ่วง (gravity)

รูปที่ 3.19 b) แสดงการทำงานของฮีตไปป์ซึ่งคล้ายกับเทอร์โมไซฟอนคือเมื่อของไหลใช้งานได้รับความร้อนจะทำให้เกิดการระเหตั่วกลายเป็นไอ จากนั้นจะเกิดการแลกเปลี่ยนความร้อน ทำให้ของไหลใช้งานคายความร้อนแล้วกลั่นตัวกลายเป็นของเหลวไหลกลับขึ้นไป แต่จะมีความแตกต่างกันตรงที่ฮีตไปป์มีวิก(wick)ซึ่งเทอร์โมไซฟอนไม่มี โดยวิกจะทำหน้าที่ช่วยให้ของไหลใช้งานที่กลั่นตัวกลายเป็นของเหลวแล้วสามารถไหลกลับไปยังส่วนการระเหยได้ โดยอาศัยแรงทางคาพิลลารี (capillary forces)

3.17 การส่งผ่าน การดูดซับและการสะท้อนของแสงผ่านแผงรับแสงอาทิตย์

รูปที่ 3.20 การดูดซับ (absorption) ของ solar radiation โดย absorber plate (Duffie, 1974)

สมการการสะท้อน(reflection, ρ_d) การดูดซับ (absorption, α) และการส่งผ่าน (transmission, τ) ของแสงจากรูป 3.20 จะได้สมการเป็น

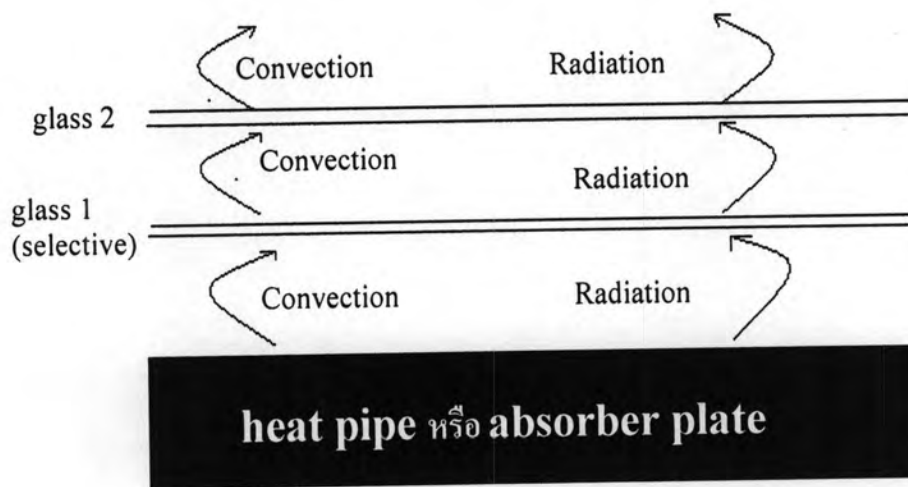
$$(\tau\alpha) = \tau\alpha \sum_{n=0}^{\infty} [(1-\alpha)\rho_d]^n = \frac{\tau\alpha}{1-(1-\alpha)\rho_d} \quad (3.54)$$

3.18 สมการความร้อนของแผงรับแสงอาทิตย์ รูปที่ (3.21 และ 3.22)

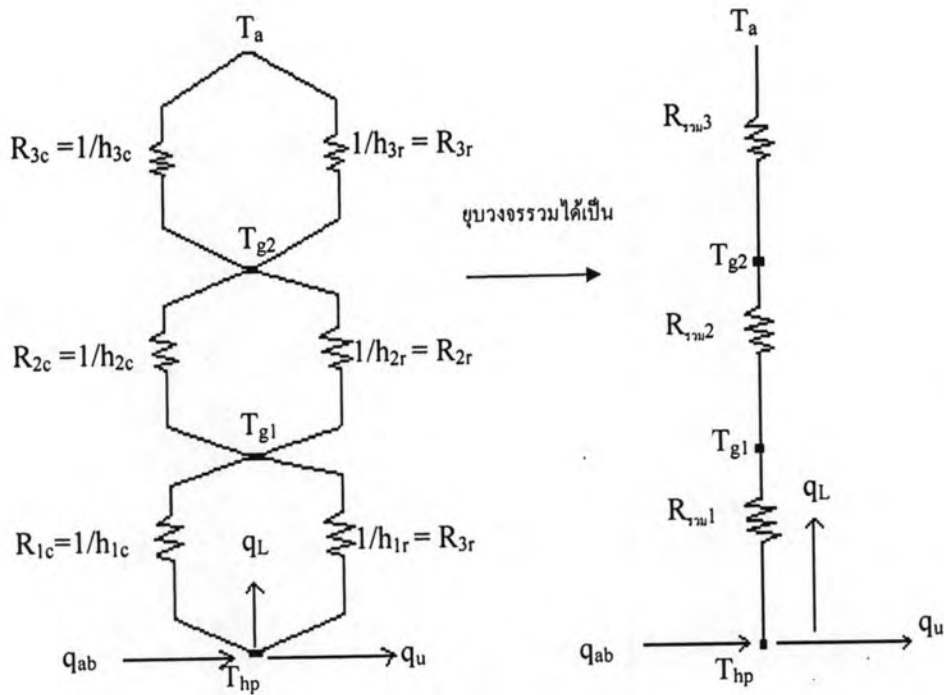
พลังงานความร้อนที่ได้รับจากแผงรับแสงอาทิตย์ (q_u) จะเท่ากับพลังงานความร้อนที่ดูดซับได้ (q_{ab}) ลบกับพลังงานความร้อนที่สูญเสียไป (q_L)

$$q_u = q_{ab} - q_L$$

โดย $q_{ab} = (\tau\alpha)I(t)$ และ $q_L = U_L(T_{hp} - T_a)$
 เพราะฉะนั้น $q_u = (\tau\alpha)I(t) - U_L(T_{hp} - T_a)$ (3.55)

รูปที่ 3.21 ความร้อนที่สูญเสียไปของแผงรับแสงอาทิตย์

รูปที่ 3.22 วงจรการถ่ายเทความร้อนและการแผ่รังสีความร้อนที่ผ่านออกไปจากแผงรับแสงอาทิตย์

ค่า U_L (over all heat loss coefficient) โดย U_L เท่ากับผลรวมระหว่าง top loss coefficient (U_t) และ back loss coefficient (U_b)

โดย $U_L = U_t + U_b$

$$U_L = U_t = 1 / (R_{รวม1} + R_{รวม2} + R_{รวม3})$$

โดยในที่นี้จะไม่คิด back loss coefficient เนื่องจาก insulation เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นจะได้ :

$$U_L = U_t = 1 / (R_{รวม1} + R_{รวม2} + R_{รวม3}) \tag{3.56}$$

โดย $R_{รวม1} = (1/R_{1c} + 1/R_{1r})^{-1} = 1 / (h_{1c} + h_{1r})$ (3.57)

$$R_{รวม2} = (1/R_{2c} + 1/R_{2r})^{-1} = 1 / (h_{2c} + h_{2r}) \tag{3.58}$$

$$R_{รวม3} = (1/R_{3c} + 1/R_{3r})^{-1} = 1 / (h_{3c} + h_{3r}) \tag{3.59}$$

$$h_{1r} = \frac{\epsilon_{hp} \sigma [(T_{hp})^4 - (T_{g1})^4]}{T_{hp} - T_{g1}} \tag{3.60}$$

$$h_{2r} = \frac{\epsilon_{g1} \sigma [(T_{g1})^4 - (T_{g2})^4]}{T_{g1} - T_{g2}} \tag{3.61}$$

$$h_{3r} = \frac{\epsilon_{g2} \sigma [(T_{g2})^4 - (T_{sky})^4]}{T_{g2} - T_a} \tag{3.62}$$

$$\text{โดย } \varepsilon_{hp g1} = \left[\frac{1}{\varepsilon_{hp}} + \frac{1}{\varepsilon_{g1}} - 1 \right]^{-1}, \varepsilon_{g1 g2} = \left[\frac{1}{\varepsilon_{g1}} + \frac{1}{\varepsilon_{g2}} - 1 \right]^{-1} \quad (3.63)$$

$$h_{1c} = \frac{NuK}{L} \quad (3.64)$$

$$h_{2c} = \frac{NuK}{L} \quad (3.65)$$

$$h_{3c} = 2.8 + 3.0V \quad (3.66)$$

$$Nu = 1 + 1.44 \left[1 - \frac{1708}{Ra \cos \beta} \right]^+ \left(1 - \frac{\sin(1.8\beta)^{1.6} 1708}{Ra \cos \beta} \right) + \left[\left\{ \frac{Ra \cos \beta}{5830} \right\}^{1/3} - 1 \right]^+ \quad (3.67)$$

จากสมการ 3.67 ในวงเล็บที่มีเครื่องหมายบวกหมายถึงถ้าค่าในวงเล็บมีค่าน้อยกว่า 0 ค่าในวงเล็บที่มีค่าเท่ากับ 0

$$Ra = Gr Pr = \frac{g\beta\Delta TL^3}{\nu\alpha} \quad (3.68)$$

3.19 สมการความร้อนของ heat pipe

สมการความร้อนถ่ายเทจาก heat pipe สู่ working fluid ได้ดังนี้:

$$q_{hp, wf} = q_{hv} m_f \quad (3.69)$$

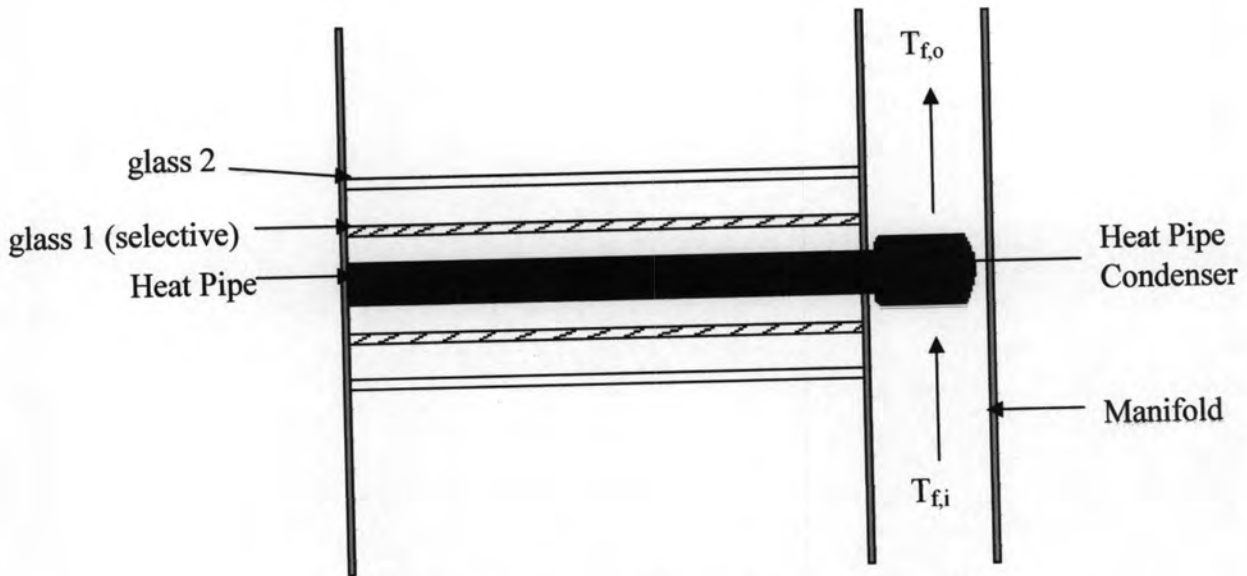
สมการการพาความร้อนระหว่าง heat pipe กับ fluid ใน evaporator ได้ดังนี้:

$$q_{conv} = h_{hp}(T_{hp} - T_f)A_{hp} \quad (3.70)$$

ในส่วน evaporator ของ heat pipe จะมีการระเหยเป็นไอของ working fluid สำหรับความร้อนที่ถ่ายเทให้ working fluid หาได้จาก สมการ nucleate boiling heat flux ดังนี้:

$$q_{nucleate} = \mu_l h_{fg} \left[\frac{g(\rho_l - \rho_v)}{\sigma_{st}} \right]^{1/2} \left[\frac{C_f (T_{hp} - T_{sat})}{C_{sf} h_{fg} Pr_l^n} \right]^3 \quad (3.71)$$

รูปที่ 3.23 ได้แสดงแผนภาพการไหลของน้ำผ่านแผงความร้อน

รูปที่ 3.23 แผนภาพการไหลของน้ำผ่านแผงความร้อน

สมการการพาความร้อนระหว่าง working fluid ใน ส่วน condenser heat pipe และ น้ำใน manifold ได้ดังนี้:

$$q_{\text{conv,co}} = h_{\text{hm}}(T_c - T_{f,i})A_{\text{cond}} \quad (3.72)$$

เมื่อถึงส่วน condenser working fluid จะควบแน่นกลับมาเป็นของเหลว ความร้อนที่น้ำได้รับหาได้จากสมการความร้อนที่น้ำได้รับที่ส่วน condenser ดังนี้:

$$q_u = m_f C_f (T_{f,o} - T_{f,i}) = m_f h_{fg} \quad (3.73)$$

หรืออาจใช้ตัวแฟกเตอร์ดูดความร้อน (Heat Removal Factor, F_R) ได้สมการคือ

$$q_u = F_R [I(t)(\tau\alpha) - U_L (T_{f,i} - T_a)] \quad (3.74)$$

$$\text{โดย } F_R = \frac{mC_f (T_{f,o} - T_{f,i})}{A_{hp} [q_{ab} - U_L (T_{fi} - T_a)]} \quad (3.75)$$

หมายเหตุ: q_u จาก evaporator สู่ condenser คือสมการที่ 3.50

$$\text{ความสัมพันธ์ } q_u = q_{\text{conv,co}} = q_{\text{nucleate}} = q_{\text{conv}} = q_{\text{hp,wf}}$$

3.20 แผนภาพจำลองการทำงานของฮีตไปป์ของแผงรับพลังงานแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์

เนื่องจากแผงรับแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์ที่ทำในวิจัยนี้ในส่วนฮีตไปป์แตกต่างจากทฤษฎีที่ได้กล่าวมาข้างต้นเล็กน้อยตรงที่ทฤษฎีที่ได้กล่าวมามีส่วน condenser อยู่ด้านบน ส่วน evaporator จะอยู่ด้านล่าง ส่วนแผงรับแสงอาทิตย์ที่วิจัยนั้นจะตรงข้ามกันคือ evaporator อยู่ด้านล่าง ส่วน condenser อยู่ด้านบนเพราะฉะนั้นสมการ capillary limitation ที่ได้จะแตกต่างกันคือ จากสมการ (3.1) เขียนใหม่ได้เป็น

$$\Delta P_c(x) = \Delta P_l(x_{\min}-x) + \Delta P_v(x-x_{\min}) \quad (3.76)$$

$$\Delta P_l(x_{\min}-x) = \Delta P_l(x_{\min}) - P_l(x) = - \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_l}{dx} dx \quad (3.77)$$

$$\Delta P_v(x-x_{\min}) = \Delta P_v(x) - P_v(x_{\min}) = \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_v}{dx} dx \quad (3.78)$$

แทน (3.77) และ (3.78) ใน (3.76) ได้ผลดังนี้

$$\begin{aligned} \Delta P_c - \Delta P_l &= \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_v}{dx} dx - \int_{x_{\min}}^x \frac{dP_l}{dx} dx \\ &= \int_0^{L_c} \left(\frac{dP_v}{dx} - \frac{dP_l}{dx} \right) dx \end{aligned}$$

เนื่องจากของเหลวไหลสวนกับทิศทางการอินทิเกรตเพราะฉะนั้นพจน์ $\frac{dP_l}{dx}$ จะติดลบ

$$\begin{aligned} &= \int_0^{L_c} \left(\frac{dP_v}{dx} - \left(-\frac{dP_l}{dx} \right) \right) dx \\ &= \int_0^{L_c} (-F_l Q - \rho g \sin \Psi - F_v Q) dx \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \Delta P_c - \Delta P_l + \rho g L_c \sin \Psi &= \int_0^{L_c} (-F_l Q - F_v Q) dx \\ &= \int_0^{L_c} \left(-\frac{\mu_l}{KA_w \rho_l \lambda} - \frac{f_v \text{Re}_v \mu_l}{2r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda} \right) Q dx \\ &= \left(-\frac{\mu_l}{KA_w \rho_l \lambda} - \frac{f_v \text{Re}_v \mu_v}{2r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda} \right) (0.5L_c + L_a + 0.5L_e) Q_{c,\max} \quad (3.79) \end{aligned}$$

$$\text{ให้ } \rho g L_c \sin \Psi = \Delta P_{ll}$$

$$0.5L_c + L_a + 0.5L_e = L_{\text{eff}}$$

$$\frac{\mu_l L_{eff}}{KA_w \rho_l \lambda} = \Delta P_l$$

$$\frac{f_v \text{Re}_v \mu_v L_{eff}}{2r_{h,v}^2 A_v \rho_v \lambda} = \Delta P_v$$

$$0.5L_c + L_a + 0.5L_e = L_{eff}$$

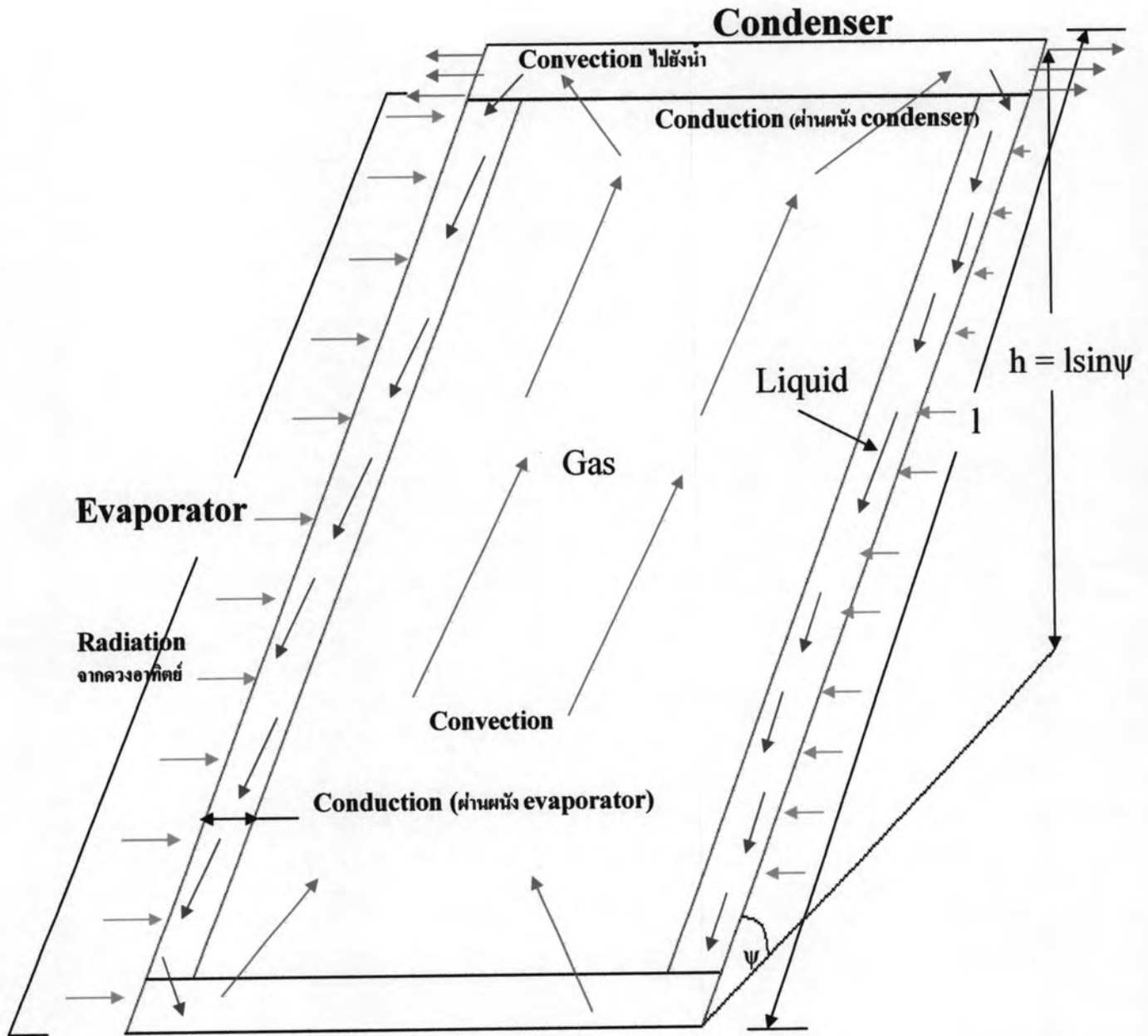
จาก (3.79) จะได้

$$\Delta P_c - \Delta P_{\perp} + \Delta P_{II} = -\Delta P_v - \Delta P_l$$

$$\Delta P_c - \Delta P_{\perp} + \Delta P_{II} + \Delta P_v + \Delta P_l = 0$$

$\Delta P_{\perp}$ คือ ความดัน Hydrostatic ในทิศตั้งฉากกับแกนท่อที่เปลี่ยนแปลงไป

รูปที่ 3.24 ได้แสดงการถ่ายเทความร้อนของแผงรับแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์

รูปที่ 3.24 แผนภาพแสดงการถ่ายเทความร้อนของแผงรับแสงอาทิตย์แบบฮีตไปป์โดยลูกศร(ขกเว้นสีดำ) แสดงเส้นทางการไหลของความร้อนส่วนสีฟ้าแสดงทิศทางการไหลของความร้อนสู่น้ำ